

Kiŋwakti kə Bəəl nī nyaka i kijun̄ni ki Lum Gia yə yi kə i Kiŋwakti ki Lum kələ mə

Kiŋwakti kələ nī nyaka Bəəl i bəni bə bumni bə Lum, fuku i bə gia yə wi kiəki kəm bumni biə bi kə bi bəni bə Klistus bəh gia yə bumni biwə nən̄ki a bəni fəki. Kiŋwakti kələ kaŋaki gia yichi yə yi kə kəm bənlani bə Bəəl, tsə i biŋwakti bi bidəko bəchi.

Wi kə wi dzaka a bəni bəchi, kəŋ a numki Bəju nabə bəni bə bə kəkə Bəju kaŋaki i kēiŋsi gwú yibə bəh Nyə, kəm bə bəchi kaŋaki lə chu. Wi kə wi dzaka a, i mi i kēiŋsi gwu yi bəh Nyə kə i jəbi wə wi jiə shəm i Jisəs Klistus.

Bəəl nī nyaka tə i sisi nyani wə wi nī kaŋaki i nyani tsə yeiŋ kijun̄ni ki bəni bə bumni bə Lum. Wi nī sisi a jəbi wə ŋgaiŋ tsə buku feiŋ, ma ŋgaiŋ ni baan̄ bəh bə twesi i fə nəm i bə kintəŋ, ka bə bi gamti ŋgaiŋ ma ŋgaiŋ bi tsə i ninshiŋ, i tsə buku i Sβεn.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kiŋwakti kələ mə

1:1-17 Kin'yisi bəh kifwu ki gia

1:18-3:20 Kəm mbəiŋ wə bəni bəchi fa kuku nən̄ki i bi bəiŋ yeiŋ

3:21-4:25 Dzəh yə Nyə nən̄ki a bəni tsə yeiŋ ka bə bi bəiŋ

5:1-8:39 Nəni kifiaŋ kə bəni bə Klistus kaŋaki

9:1-11:36 Bəni bə Isləe i kimfasi ki Nyə wə

12:1-15:13 Nəni ki bəni bə Klistus

15:14–16:27 Kimbani kigaksini i bani

¹ Akɔ mih Bɔɔl waiŋ wi nɔm wi Klistus Jisɔs. Nyɔ nɔ bɔɔŋ mih a mih nɔmki waiŋ ntum wi Jisɔs, ka jiɔ a mih fɔkuki ntum wi ndzɔŋni wi ŋgaiŋ.

² Ntum wi ndzɔŋni wɛlɛ kɔ wɛ Nyɔ nɔ kaka i bani tsɛ dzɛh i bani bu bɛ ntum wɛ, yi num asi bɛ nyaka i Kiŋwakti ki ki baiŋni wɛ.

³ Wi kɔ kɔm Waiŋ wi wɛ wi nɔ dzɔ gwu yi mi wiwɔm, ayaka bɛ bwɔ wi i chwɔŋkijun ki Nkun Dɛbit wɛ.

⁴ Bah wibuku Jisɔs Klistus kɔ num Nyɔ nɔ chusi wi tsɛ dzɛh i Kiŋ'waka ki Baiŋni wɛ a, akɔ Waiŋ wi ŋgaiŋ wi kanja ŋga si wi nɔ dzasi wi i kpi wɛ.*

⁵ A fɛ Jisɔs Klistus ka Nyɔ baa mih, fɛ a mih nɔmki waiŋ wi wi ntum, ka mih fɛ bani bɛ tumi bichi bɛ bɔ kɔkɔ Bɔju jɛ shɔm i wi, wɔkɔki num i wi kɔksi yeli wi.

⁶ Mbein tɛ kɔ mban wi bani bɛ Nyɔ bɔɔŋ a bɔ nɔmki bani bɛ Jisɔs Klistus.

⁷ Mih nyakaki kiŋwakti kɛlɛ i mbein bɛchi bɛ mbein kɔ shɔm yi Nyɔ i Lum, ayaka wi bɔɔŋ a bɔ nɔmki bani bɛ bɔ kɔ mbu.

Ma Nyɔ Ba wibukumbɛin bɛh Bah Jisɔs Klistus chɔsi shɔm yindzɔŋni i mbein chu nyɔ mbein bɛh kimbɔin.

Bɔɔl ka nɛŋki i laa njikɛ i bani bɛ Lum

⁸ Mih nɛŋki i yisi nya kiyɔŋni i Nyɔ wun kɔm mbein bɛchi tsɛ dzɛh i Jisɔs Klistus wɛ, kɔm mbi wichi dzakaki lɛ kɔm shɔm yɛ mbein jiɛ i wi wɛ.

---

* **1:4** Nabɛ a, “Jisɔs Klistus kɔ num Nyɔ nɔ chusi ŋga bi tsɛ dzɛh i Kiŋ'waka ki Baiŋni wɛ a wi kɔ Waiŋ wi ŋgaiŋ si wi nɔ dzasi i kpi wɛ.”

⁹ Nyɔ wə mih nəmki i wi bəh shəm yinj yichi i ntum wi wi ndzəŋni wələ wə kəm Wainj wi kə mbeinj nsaka wunj a mih si kwaka lə mbeinj jəbi wichi i ntsa wunj wə.

¹⁰ I ntsa wunj wə mih si tsa a dzəh num i mih ka mih dzə i mbeinj i liə jəbi wə Nyɔ bum,

¹¹ kəm mih kəŋki lə nalə i yeinj mbeinj ka mih ni nya mbeinj bəh kinya ki Kin'waka, ki ni fə mbeinj ləkəki.

¹² Yi num a, bukumbəinj shīliki shəm yibukumbəinj, shəm yə mbeinj jiə i Nyɔ wə shīliki yinj, yinj shīli tə yimbəinj.

¹³ Bwa bə nih bəŋ, mih nəŋki a mbeinj kiə a mih kaka kinjani kiduli a mih dzə buku i mbeinj wə, jəbi wə mih kaka gia yidəkə tasi mih. Ayaka mih nəŋki a mih dzə ka mih ni kwati ŋkəh i mbeinj wə, a lij si mih kə num mih kwati lə i bəni bədəkə bə bə kəkə Bəju.

¹⁴ Nəm wələ kəm bəni bəchi kə i məkə kəŋŋ wə, kəŋ a numki bəni bə bə kə i kwili kintəŋ, nabə bə bə kə i chwa, nabə bəni bə bə kanjaki mfi, nabə bə bə kəinjki i kiyunj wə.

¹⁵ Akə gia yə shəm shiliki mih nalə i fuku ntum wi ndzəŋni i mbeinj tə bə bə kə i Lum.

Nga bi ntum wi ndzəŋni wi Nyɔ

¹⁶ Mbeinj kīəki a mih ŋgəmniki kə gia yidəkə kəm ntum wi ndzəŋni wi Nyɔ. Kəm akə i feinj wə ŋga bi Nyɔ biə bi bwiliki mi wichi wə wi kə wi jiə shəm i wi kə. Ayaka gia yələ yisiki tsəki num i Bəju ka yi tsə tə i bəni bə bə kəkə Bəju.

¹⁷ Yi num a ntum wi ndzəŋni wələ chusiki dzəh yə Nyɔ dzəkə a mi kə chəŋ i wi nshinj. Ayaka yələ yisi

tsə kaasi bəh shəm yə wəmaka kə wi jiə i wi. Akə gia yə bə kə bə nyaka a,
 “Mi wi chəŋ bi nōki kəm shəm yə wi jiə i Nyə.”

Shəm bəkəki Nyə si bəni fəki gia yi gumini

¹⁸ Mih dzakaki lə i dzaka a shəm yi Nyə yə wi bəksiki i bein i bəni bə bə nəinma wi, fə gia yi gumini nəni kichu kibə ban ŋkəŋ kəm gia yi Nyə.

¹⁹ Yi bəkəki yaka kəm gia yə bəni kə i kiə kəm Nyə chusiki alə, kəm wi Nyə kə wi chusi lə i bə.

²⁰ Ayaka na i kin'yisi wə si Nyə nī maa mbi, ŋga bi biə bi tsə kaa kə, bəh si wi Nyə kə, kə num bəni yein lə, ka chu kiə i biəin biə wi kə wi maa, na si bəni yein ki kə wi. Ayakadəin, dzəh chu kəbi yə mi wiwəm kə i dza ləbli dzaka a bə kiəki kə Nyə.

²¹ Na yaka si bə kiəki Nyə yakadəin, bə kəksi kə wi ka Nyə, nabə i nya kiyəŋni i wi. Biŋkwaka bibə fiəni chu a bi kilələ. Kifwu kibə kiyəə jikə bəh jisi.

²² Bə dzaka a bə kaŋaki lə mfi, num bə fiəni chu lə biyūŋ.

²³ Bə kə bə bee i tsaki Nyə wi kiŋkəksi wə wi bi kpi kə, tsə ka tsaki num i miməsə mə bə kein si bəh kaŋ mə bwəsi bəni bə bə kə i kpi, bəh minyəni bəh nyám yə yi nyaniki, bəh yə yi sein ki i kuku.

²⁴ Si yi kə yaka Nyə ka bee bə a bə fəki num gia yə shəm yibə kəŋki a num gia yi kinyeŋ, bə fəki yaka bəh gwu yibə i mi mi, ka ŋgəmsiki gwu yibə.

²⁵ Bə kwuni ŋkəŋ kəm Nyə bi fiəni chu num ntəkə, tsa chu nəm num i biəin biə Nyə maa, tsə lə i tsaki chu nəm i wi Kimaa wiwə. Ayaka akə wi wə bukumbein kə i kəksiki jəbi wichi na i bi tsə buku i kiŋkəksi wə. Yi nūm ayaka.

²⁶ Si bə fəki yakadəiŋ, Nyɔ ka bee bə, gwu bə shili bə i fəki gia yi ŋəmnini. Ayaka bəkaŋa nə bəh bəkaŋa bədəkə, num Nyɔ ni ka maa bəkaŋa a bə fəki yakadəiŋ.

²⁷ Ayaka yi kə a liŋ si bənyuku bee dzəh yə Nyɔ ni fə i nəki bəh bəkaŋa, gwu fwu lə bə i nəki num bəh bənyuku. Ayaka bənyuku fə gia yi ŋəmnini bəh bənyuku bədəkə. Si bə fəki yakadəiŋ jiə num ŋəkə i kifwu kibə wə a num ŋəəm wi kimfə kibə kichu.

²⁸ Si bəni bəwə ni ka yeiŋ a yi ndzəŋki lə i kiə Nyɔ, Nyɔ ka bee bə a bə kaŋa mfi a num bi kiyuŋ, fə num gia yə bə si kaŋaki kə i fəki.

²⁹ Shəm yibə bə num, num yi jikə bəh gia yichu chi chi. Bə məmyi gia yi gumini, dzəkəh buku bə, bə kaŋa shəm yichu, kindəŋ fiini bə bəh bəni, wəyi bəni, jwə, fwəkyi, tseiŋ bəni bəh dzəkəh yi chu, nyani bəh kinyəni,

³⁰ bəkəli yeli ki bəni, baiŋŋ Nyɔ, kaŋa bətəyi bəchi i ləm kibə wə, gukuli, ləkə bəh kifwu, ghaŋsi gwu, məm dzəh yichi i fəki chu, ləkə bəh kifwu i bətii bəbə bəh i bənih bəbə.

³¹ Bə kə biyuŋ, num kə i ja yibə beŋ. Bə chəbsi bəni bədəkə, bə kwasi kə nshəiŋ i bəni wə.

³² Bə fəki yakadəiŋ bə kiə na a Nyɔ keiŋsi a mi wə wi fəki gia yələ wi kaŋaki i kpí. Ayakalə, bə fə a fəni tsə a nishiŋ, chu kəksi bəni bə bə fəki ŋkaiŋni wi gia yələ.

2

Nyɔ bi sakaki mi wi biəli kimfə ki mi wiwə

¹ Ayakadəiŋ, wə wə wə sakaki kimfə ki mi widəkə, kəŋ wə numki na ndə, wə kɪəki a wə tə

dzaki kə kiŋbɔ. Wɔ kɛki a, asi wɔ sakaki kimfə ki mi widɔkɔ kɔ asi wɔ ləkəsiki gwu ya i ŋgəkə wə, kəm wɔ wə wɔ sakaki wɔ fəki tə a gia yə wi fəki.

² Bukumbɛiŋ kiəki lə a, Nyɔ ka jiə ŋgəkə i bəni bə bɔ fəki gia yələ, wi jiəki biəli num ŋkəŋ.

³ Ayakadəiŋ, wɔ wə wɔ sakaki kimfə ki bəni bə bɔ fəki ŋkaiŋni wi gia yələ, ayakalə wɔ mwi fə yi tə, wɔ kwakaki a wɔ kələ i bi gəiŋ buku i nsaka wi Nyɔ wə a?

⁴ Ma wɔ yeiŋki kə a Nyɔ kaŋaki lə shəm yindzəŋni i bəni nalə, kaŋa shəm nalə, num tə bəh kimbəiŋni nalə a? Wɔ yeiŋki yakadəiŋ wɔ kwaka akɔ gia yi kilələ, kɛ a shəm yindzəŋni yi Nyɔ i wɔ, chusiki a wɔ kwūni shəm ya.

⁵ Ayakalə, si wɔ nəiŋma i kwuni shəm ya, wɔ fə yi ləkə tsə a ləkəni, yəmaka kɔ a wɔ kpɛiŋsiki num ŋgəkə i gwu ya wə, wə wi bi numki i chəkɔ biə Nyɔ bi chusiki shəm yi yi bəkəli i jɔbi wə wi sakaki bəni bəchi i dzəh yi chəŋ wə.

⁶ Nyɔ bi gəmki na winaiŋ mi biəli kimfə ki.

⁷ Bəni bə bɔ kaŋaki shəm i nəm wi ndzəŋni wə, nəŋki num mbum bəh kiŋkəksi bəh nəni kə ki bi tsə kaa kə, wi bi nyá lə nəni kə ki bi tsə kaa kə i bɔ.

⁸ Ayakalə, i bəni bə bɔ tseiŋki a gwu yibɔ shəŋ, bə nəiŋ i wəkə ŋkəŋ, ka fəki num a gia yichu, yi kə a Nyɔ ni chusi lə shəm yi bəksini bəh ŋgəkə i bə wə.

⁹ Ŋgəkə wimbum bəh ləli bi numki i mi wichi wə wi fəki chu, i yisi i Bəju i tsə buku i bəni bə bɔ kəkə Bəju.

¹⁰ Ayakalə, kiŋkəkni bəh kiŋkəksi bəh kimbəiŋni bi numki i bəni bə bɔ fəki gia yindzəŋni i yisi i Bəju i tsə buku i bəni bə bɔ kəkə Bəju.

11 Yi bi numki yakadəiŋ, kəm Nyɔ si chusi kə chi chi.

12 Bəni bəchi bə bə fəki chu bə kaŋa kə na bənchi bə Muses, bə bi liəki num i ŋgəkə wə liəni kəŋ bə ma kaŋaki bənchi. Ayaka bəni bəchi bə bə fəki chu bə num i bənchi cheiŋ, bə bi sakaki bə biəli bənchi bəwə.

13 Yi kə yakadəiŋ kəm Nyɔ bi dzə kə mi a wi kə chəŋ i wi nshin kəm wi wəkəki gia yə bənchi dzakaki. Wi bi dzə mi a wi kə chəŋ i jəbi wə wəmaka fəki gia yə bənchi nəŋki.

14 Bəni bə bə kəkə Bəju kabə num bənchi kəbi, dza ka fəki gia i kiŋkwaka kibə wə, a num gia yə bənchi nəŋki, yaka bə mwi si num lə bənchi, namana yaka bə kaŋa kə bənchi bə Nyɔ nī nya i Bəju.

15 Yəmaka chusiki a gia yə bənchi nəŋki kə num Nyɔ nyaka yi i shóm yibə wə. Shóm yibə təbi tə yi. Jəbi wə bə fəki gia yichu, shóm yibə ka sakaki bə. Jəbi wə bə fəki gia yindzəŋni yi ka təbiki bə.

16 Gia yələ bi dzəkə di i jəbi wə Nyɔ bi sakaki gia yichi yə bəni fəki i nyumi wə tsə dzəh i Klistus Jisəs wə, si ntum wi ndzəŋni wələ mih fukuki lə chusiki.

Bəju ghaŋsiki gwu bəh bənchi

17 Wə wə wə bəŋki gwu ya a mi wi Ju, wə jiə fwu wa i bənchi bə Muses wə, chu ghaŋsi gwu a wə kə mi wi Nyɔ,

18 bə lani lə wə bəh bənchi, wə kiə gia yə Nyɔ nəŋki, kiə tə gia yə yi təkəki ndzəŋki nalə.

19 Wə kiəkə lə na bindzəŋ a wə kə wə wə wə chusiki dzəh i bimfəkə, num tə baiŋni i bəni bə bə kə i jisi mə,

²⁰ Wɔ chu num wə wɔ tɛfiki biyun, a num wɔ wə wɔ laniki bəni bə bɔ kiəki kə gia ka bwa bənchin. Wɔ fəki lə kəm bənchi nya lə wɔ bəh mfi bichi bəh ŋkəŋ.

²¹ Wɔ wə wɔ laniki bəni yakadəin, wɔ laniki alə tə n'ya gwu a? Wɔ wə wɔ fukuki a kiə mi ki chwɔ̄ kə, wɔ tə fəki dəin a?

²² Wɔ wə wɔ wamyiki a kiə nyum mi nabə kpə mi ki nɔ̄ kə bəh mi widəkə, na wɔ fəki kə yakadəin? Wɔ wə wɔ kainyiki gia kəm mimɔsɔ, na wɔ tə chwɔ̄ki kə biəin i jún yi fəni yi gia yi mimɔsɔ wə a?

²³ Wɔ wə wɔ ghan̄si gwu bəh bənchi bə Nyɔ, yaka wɔ ŋgəmsiki kə Nyɔ si wɔ bwin̄ki bənchi bəwɔ a?

²⁴ Akə gia yə bə nyaka a, “Bəni bə bɔ kəkə Bəju si bəkəli lə yeli wi Nyɔ a num kimfə kimbein ki Bəju.”

²⁵ I suun mi kan̄aki lə mbee, * jəbi wə mi wiwɔ fəki gia yə bənchi dzakaki. Ayakalə, jəbi wə wɔ bwin̄ki bənchi, nsuun wə bə suun wɔ yein kə aka wɔ kein̄ki kinchək.

²⁶ Mi kabə kein̄ki kinchək, wi fə gia yi chəŋ yə bənchi nəŋki, bə ma ni dzɔ wi ka wə bə kɔ num bə suun lə wi na si wi kein̄ki kinchək a?

²⁷ Ayakadəin bəni bə bɔ kə kinchək i nyam yi gwu wə ayakalə bɔ jiə bənchi, bɔ bi fə bə jiə mbein Bəju i ŋgəkə wə mbein bə mbein kan̄aki bənchi bə bə n̄ nyaka, ayaka mbein suun bəni, mbein kein̄ bwin̄ bənchi bəwɔ.

²⁸ Mbein k̄əki a, mi wi Ju mwi kəkə wə bə yein̄ki i nyam yi gwu wə. Ayaka nsuun wi kəŋ kəkə gia yə bə yein̄ki i bin̄ i nyam yi gwu wə.

---

* **2:25** Nsuun n̄ chusiki a bɔ kə chwəŋkijun ki bəni bə Nyɔ n̄ dzi min̄kain̄ bəh bə.

²⁹ Mi wə wi kə mi wi Ju wi ŋkəŋ kə num i shəm mə. Ayaka nsuun wi ŋkəŋ kə wə wi kə i shəm mə, a num mfə wi Kiŋ'waka ki Nyɔ, a kəbi nsuun wə wi biəliki num bənchi bə bə nyaka num nyakani. Wəmaka mi kə a si kəksi num Nyɔ wi. A si kəksi kə bəni.

3

Nyɔ si num a ja yi bein

¹ Si yi kə yakadəin, Bəju tsəki bəni bədəkə i finə wə a? Ma mbee kələ i nsuun wə a?

² Aan, Bəju tsəki lə bəni bədəkə i dzəh yiduli wə. Yimum yein kə a Nyɔ ni kə wi nya ja yi, a num i bə kaŋ.

³ Bə kə i dzaka a si bəni bədəkə ni numki kə i ja yiwə wə, yaka yəmaka ni fə ma Nyɔ ma numki i ja yi bein na?

⁴ Yi mən num yakadəin! Na si bəni bəchi kə bəntəkə Nyɔ bi baan a wi ŋkəŋ, yi num asi bə nyaka a,
“Nyɔ, wə ka dzāka ndzaka wa, yaka ndzaka wiwə kə chəŋ.

Ayaka wə si shi saka dzi lə bənsaka ba.”

⁵ Ayakalə, a kabə num a kimfə kibukumbəin kə ki kəkə chəŋ gamtiki i fəki a kimfə ki Nyɔ kə ki kə chəŋ numki i yəŋə wə, yaka bukumbəin kə i dzaka a nə? A Nyɔ fəki i fikpəŋ i ləkə ŋgəkə i bukumbəin wə a? Mih bikəki yələ lə asi mi wiwəm si bikə.

⁶ Yi mən i numki yakadəin! Asi kə a yi numki yaka, ma Nyɔ sakaki dəin mbi a?

⁷ Ayakalə, mih kabə nyiki ntəkə bi fə ŋkəŋ bi Nyɔ yəŋə tsə a ninshin ninshin dzə bəh kiŋkəksi i yeli wi wə, bə bə chu sakaki mih ka mi wichu kəm nə?

⁸ Yi kabə num yakadəiŋ, bukumbəiŋ ma dzakaki a, “Yi ndzəŋki lə a buku fəki chu ka gia yindzəŋni ni dzəki a?” Bəndzaka bələ kə bə bəni bədəkə bəkəliki yeli wibuku bəh bə, dzaka a a dzakaki buku, bəmaka bəni bi kwati lə ŋgəkə wə bə kə i bi kwati.

Mi wi chəŋ məŋ nalə kpaaa

⁹ Bukumbəiŋ ki dzakaki a nə i liə a? A bukumbəiŋ Bəju tsəki lə bəni bədəkə a? Yi məŋ dəkə yaka lə! Bukumbəiŋ kə bə yeiŋ lə a Bəju bəh bəni bə bə kəkə Bəju kə num i kaŋ yi ŋga bichu wə.

¹⁰ Yələ kə si bə nyaka a,

“Mi wi chəŋ məŋ, na wimu məŋ.

¹¹ Mi məŋ wə wi kaŋaki mfi,
mi num kə wə wi nəŋki Nyɔ.

¹² Bəni bəchi kə bə bə n'yəkə nya jum i Nyɔ.

Bə bəchi chu biəiŋ bi kilələ.

Mi məŋ wə wi fəki gia yə yi kə chəŋ, na wimu məŋ.

¹³ Bə yamsi bindəŋ bibə jiə bi biyəə aka júm.

Bə kə bəni bə ja.

Ndzaka wə wi bukuki i dzaka kibə wə kələ i wəɔ mi
aka kiləfi ki juŋŋ.

¹⁴ Bələiŋ bəh bəndzaka bələli jikə i dzaka kibə wə.

¹⁵ Gvu yibə si yaŋsi alə i tsə wəɔ mi.

¹⁶ Bə si shi bəkəli lə biəiŋ

tsə bəh bəŋgəkə i di bichi biə bə tsəki.

¹⁷ Bə chu kiəkə kə dzəh yə yi dzəkə bəh nəni ki
bəiŋnini.

¹⁸ Bə kaŋaki kə na nlwa wi Nyɔ i shóm yibə mə.”

¹⁹ Bukumbəiŋ kiə i liə a gia yə bənchi dzaka, bə dzakaki i bəni bə bə nəki i bənchi cheiŋ, ka mi ma

ni kaŋa na gia yə wi kə i ləbli dzaka asi mi wichi i fa mbi wələ wə bi num i Nyə nshin nomyi dzaka.

²⁰ Mbeyin kɪə a, na mi wiwəm wimu bi numki kə wə Nyə bi dzəki a wi kə chəŋ i wi nshin kəm wi fəki gia yə bənchi nənki, kəm bənchi fəki bəni ka kiəki gia yichu yə bə fəki.

Dzəh yə Nyə dzəki a mi kə chəŋ yein

²¹ Ayakalə, i liə Nyə chusi lə dzəh yə wi dzəki mi yein a wi kə chəŋ i wi nshin. Ayaka dzəh yiwə kaŋa kə gia yidəkə i fə bəh bənchi. Dzəh yələ kə num Kinwakti ki Muses ki bənchi bəh bi bəni bə ntum bə Nyə nɪ təbiki lə.

²² Dzəh yə Nyə dzəki a mi kə chəŋ yein, kə yə yi biəliki shəm yə mi kə wi jiə i Jisəs Klistus wə. Nyə fəki yələ i mi wichi wə wi jiə shəm i Klistus wə, kəm i Nyə mi widəkə kəkə chi chi,

²³ si mi wichi kə wi fə lə chu ka numki na i dzəh yi dəəŋ i mbum bi Nyə wə.

²⁴ Ayakalə, Nyə chusi lə shəm yi yindzəŋni i bəni i nya bə bəh kinya kilələ yi num a bə kaŋaki kə kingbə kidəkə. Yələ nɪ tsə dzəh i Klistus Jisəs wə wi nɪ təin bəni i kaŋ yi bəŋgəkə wə.

²⁵ Nyə nɪ kə wi nya wi ka mfə gia i fə kimain bəh mwa mu. Ayaka kimain kələ kə i bəni bəchi bə bə jiə shəm i wi wə. Wi nɪ fə kimain kələ i chusi a ŋgain Nyə kə mi wi chəŋ, kəm wi Nyə nɪ kaŋaki shəm kaŋani bəh chu bibə biə bə nɪ fəki i kikpu wə.

²⁶ Wi nɪ fə yi i chusi a wi Nyə mwi kə mi wə wi fəki gia yi chəŋ i jəbi wi liə wə, yi chu num a ŋgain dzəki mi wə wi jiə shəm i Jisəs a wəməka kaŋaki kə kingbə.

²⁷ Si yi kə yaka, gia yidəkə kələ yə bukumbeinj kə i ghaŋsiki gwu yeinj na? Gia yidəkə mən! Yi mən dəkə kəm nə a? Ma yi kələ i numki kəm nəm widəkə wə bukumbeinj nəmki a? Yi mən yaka! Yi kə num i numki i nchi wə bukumbeinj jiə shəm i Jisəs.

²⁸ Lə yi kə yaka. Bukumbeinj kə bə təinj a, Nyə dzəki mi a wi kə kiŋgbə kidəkə kəbi akə kəm njiə wi shəm wə wi jiə i Jisəs wə, yi num kə kəm wi fəki gia yə bənchi nənki.

²⁹ Ma Nyə kə a Nyə wi Bəju shən a? Ntə wi kə tə Nyə wi bəni bə bə kəkə Bəju a? Aaŋ, wi kə tə Nyə wi bəni bə bə kəkə Bəju,

³⁰ si Nyə kə shən a wimu, a num wi wə wi bi dzə bəni bə bə suuj bə a bə kəkə bəh ŋgbə widəkə, a num shən kəm shəm yə bə jiə i Klistus wə, yi num a liŋ si wi bi dzə bəni bə bə keinjki kinchək, a bə kə ŋgbə widəkə kəbi num tə kəm shəm yə bə jiə i Klistus wə.

³¹ Yaka yi kə a bukumbeinj lətəkə bənchi kəm shəm yə bukumbeinj jiə i Klistus wə a? Yi mən yakadəinj! Yi kə a bukumbeinj kaŋaki i nūmki numni i bənchi wə.

4

Ablaham kə kinchəsi ki mi wə Nyə dzəki a wi kaŋaki kə kiŋgbə kidəkə

¹ Bukumbeinj kə i dzaka a Ablaham ba wi bətii tii bəbukumbeinj nī yeinj finə i gia yələ wə a?

² A nī kə a Nyə dzə a Ablaham kəkə bəh ŋgbə widəkə num kəm nəm wi ndzəŋni wə wi nī fə, ma wi kaŋaki lə gia yə wi kə i ghaŋsiki gwu kəm yi. Ayakalə, wi kaŋaki kə na gia yə wi kə i ghaŋsiki gwu yeinj i Nyə nshiŋ,

³ kəm Kiŋwakti ki Nyə dzakaki a,

“Ablaham nĩ jiə shəm i Nyɔ,
Nyɔ ka dzɔ wi a wi kɔ mi wi chəŋ.”

⁴Mi wə wi nəmki bə gəm wi, na yibwiŋ wi ka nəm bə gəm wi, bə ma ni dzɔ a ŋgəm wiwɔ kɔ kinya bə nya i wi. Bə ni dzɔ a, akɔ ŋgəm wə wi si kɔ i kwati.

⁵Ayakalə, mi kabə num maka wi nəm fiɛŋ fidəkɔ, num wi jiə shəm i Nyɔ wə wi dzəkɔ bəni bəchu a bɔ kəkə bəh kiŋgbɔ kidəkɔ i wi nshiŋ, Nyɔ dzəkɔ wəmaka a wi kɔ chəŋ i wi nshiŋ kəm shəm yə wi jiə i wi.

⁶Dəbit tə nĩ dzaka a ndzəŋni bimum kɔ i bəni bə Nyɔ dzəkɔ a bɔ kɔ chəŋ i wi nshiŋ a num kə kəm bəŋəm bə bə nəm.

⁷Wi nĩ dzaka a,
“Ndzəŋni bimum kɔ i bəni bə Nyɔ kɔ wi dalinya lɔ
bəŋgbɔ bəbɔ,
ka baŋ chu bibɔ.

⁸Ayaka ndzəŋni bimum kɔ i mi wə Nyɔ chu
ŋgwuŋki kə waiŋkpaŋ kəm chu bi.”

⁹Si yi kɔ yakadəiŋ, ndzəŋni bimum biəlɔ kɔ a bəni bə bɔ kɔ num bə suuŋ bɔ ma? Ma, bi kɔ tə i bəni bə bɔ kəiŋki kinchək a? Buku si kɔ buku dzaka lɔ a, “Shəm yə Ablaham nĩ jiə i Nyɔ wə nĩ fə Nyɔ dzɔ wi a wi kɔ mi wi chəŋ.”

¹⁰Nyɔ nĩ dzɔ Ablaham a wi kɔ mi wi chəŋ, num i winaiŋ jɔbi wə a? A nĩ kɔ num bə suuŋ lɔ wi, ma wi kəiŋ kinchək a? A nĩ kɔ wi kəiŋ kinchək maka bə suuŋ wi.

¹¹Bə nĩ suuŋ wi jiə ka kinchəsi i chusi a wi kɔ mi wi chəŋ kəm shəm yə wi nĩ jiə i Nyɔ i jɔbi wə wi nĩ kəiŋki kinchək. Ayakadəiŋ, Ablaham ka num tii wi bəni bichi bə bə jiə shəm i Nyɔ maka bə suuŋ bɔ, ka Nyɔ dzɔ tə bɔ a bɔ kɔ bəni bə chəŋ i wi nshiŋ.

¹² Ayaka wi num tə tii wi bəni bə bə kə num bə suuŋ bə, a num kə kəm bə suuŋ bə. Akə kəm bə dzə a gvu yi, i shəm yə wi nŋ jiə i Nyə ka bə suuŋ wi.

Ablaham nŋ kwati fiɛŋ fiə Nyə kaka num kəm shəm yə wi nŋ jiə i Nyə

¹³ Kiŋkaka kə Nyə nŋ kaka i Ablaham a wi bəh bwa bu bi dzi lə mbi wələ, yi num kə kəm Ablaham nŋ jiəki bənchi. Akə kəm shəm yə wi nŋ jiə i Nyə wə, Nyə ka dzə wi a wi kə chəŋ i wi nshin.

¹⁴ A kabə num a bəni bə bə kwati fiɛŋ fiə Nyə kaka kəm i nəki si nchi nəŋki, yaka shəm yə bə jiə i Nyə kaŋaki kə mbee widəkə, kiŋkaka kə Nyə kaka numki tə a kilələ.

¹⁵ Gia yə yi kə, kə a bənchi si fə shəm yi Nyə ka bəkəki tsə a nishin, kəm di biə nchi kəkə, gia yidəkə ma ni numki a mi bwiŋ nchi.

¹⁶ Yi kə num a, kiŋkaka kiwə biəliki num shəm yə wi nŋ jiə i Nyə ka yi numki shəm yi yindzəŋni i wi, yə wi nŋ kaka a yi kaŋaki i bi num i chwəŋkijun ki kichi wə, a kəbi a bəni bə bə num i bənchi wə. Akə tə i bəni bə bə jiə shəm i Nyə wə a liŋ asi Ablaham nŋ jiə, kəm Ablaham kə tii wibukumbəin bəchi bə bə kə bəni bə Nyə.

¹⁷ Yələ kə asi bə nyaka a Nyə dzakaki i Ablaham a,

“Mih kə mih fə a wə numki tii wi bitumi biduli.”
Wi num tikwili wibuku i Nyə nshin. A num Nyə wə Ablaham nŋ jiə shəm i wi. Ayaka yi num a, a fəki wi ka bəni bə bə kpiyi fiəni chu bəwəm. Ayaka yi chu num a, a fəki wi ka biəin biə bi kəkə, bi nŋmki.

¹⁸ Ablaham nŋ tseiŋki tsəki a ninshin kiə a ŋgain kələ bi kwati fiɛŋ fiə Nyə nŋ kaka i ŋgain, na si wi nŋ kə wi chu tseiŋ kə fiɛŋ fidəkə i ninshin. Ayakalə, wi jiə

a shəm i Nyɔ na ka wi nyani lə i dzə numki, “Tii wi bitumi biduli,” asi Nyɔ nɛ kaka i wi a,

“Bwa ba bi ləŋki a ləŋni.”

¹⁹ A nɛ kə Ablaham si num tsə lə jía gbi, ayakalə wi nɛ ka dəsi dəkə shəm yə wi nɛ jiə i Nyɔ, na yaka si wi nɛ kə wi yeiŋ lə i gwu yi wə a ŋgaiŋ si num lə aka kiŋkpili ki mi, ka yeiŋ tə a kpə wi Sela kə ŋkaiŋni wi kəbi i bwə.

²⁰ Wi nɛ ka kaŋa dəkə kiməŋni i kaŋaki shəm yifa kəm kiŋkaka kə Nyɔ nɛ kaka i wi. Shəm yə wi nɛ jiə i Nyɔ nɛ ləkəki tsəki a ninshiŋ, wi ka tumyiki a bikum bi Nyɔ.

²¹ Wi nɛ kə wi bum na bəh shəm yi yichi a Nyɔ kaŋaki lə ŋga i fə gia yə wi nɛ kaka.

²² Akə gia yə shəm yə wi nɛ jiə i Nyɔ nɛ fə a Nyɔ dzə wi a wi kə mi wi chəŋ i wi nshiŋ.

²³ Ayakalə, ndzaka wə wi kə a, “Nyɔ nɛ dzə wi yakadəiŋ,” Yi kəkə a bə nɛ nyaka a i Ablaham wə shəŋ.

²⁴ Yi kə tə i bukumbəiŋ wə. Nyɔ wə bukumbəiŋ jiə shəm i wi, ni dzə lə bukumbəiŋ tə yakadəiŋ. Akə wi wə wi nɛ bwili Jisəs Bah wibukumbəiŋ i kpi wə.

²⁵ Jisəs kə wə bə nɛ nya wi kpi kəm chu bibukumbəiŋ. Ayaka Nyɔ fiəni dzasi wi i kpi wə ka ŋgaiŋ dzə a bukumbəiŋ kəkə bəh kiŋgbə kidəkə.

5

Kinsanli kə bukumbəiŋ kaŋaki kəm Nyɔ dzəki bukumbəiŋ a bukumbəiŋ kəkə bəh kiŋgbə kidəkə

¹ I liə si Nyɔ kə wi dzə lə bukumbəiŋ a bukumbəiŋ kəkə bəh kiŋgbə kəm shəm yə bukumbəiŋ jiə i wi

wə, bukumbəiŋ bə num i kimbəiŋni wə bəh wi kəm gia yə Bah wibukumbəiŋ wə Jisəs Klistus fə.

² A fə wi ka bukumbəiŋ kaŋa dzəh i liə i shəm yindzəŋni yi Nyə yə bukumbəiŋ kə yeiŋ wə i liə kəm shəm yə bukumbəiŋ jiə i wi. Bukumbəiŋ bə laŋ si bukumbəiŋ tseiŋki tsəki a ninshiŋ, kiə a bukumbəiŋ bi kwatiki lə i mbum bi Nyə wə.

³ Yi na baan dəkə yakadəiŋ, bukumbəiŋ laŋki tə i bəŋgəkə bə bukumbəiŋ yeiŋki, kəm bukumbəiŋ kiəki lə a bəŋgəkə fəki mi kiə i kaŋa shəm.

⁴ Ayaka shəm yi kaŋani fəki a Nyə kəksi mi a wi kpeiŋ. Nyə ka kəksi mi a wi kpeiŋ, wi ka tseiŋki tsəki a ninshiŋ i fiəŋ wə, kiə a ŋgaiŋ bi kwati lə.

⁵ Fiəŋ fiə bukumbəiŋ tseiŋki tsəki i ninshiŋ i fi wə bi lansi tsə kə i kuku, kəm Nyə kə wi jiksi shəm yibukumbəiŋ bəh kiŋkəŋ ki, tsə dzəh i Kiŋ'waka ki Baiŋni kə wi nya i bukumbəiŋ.

⁶ Yi num a jəbi wə bukumbəiŋ nŋ kəkə i gamti gwu yibukumbəiŋ, Klistus dzə i jəbi wi ndzəŋni wə, ka kpi kəm bukumbəiŋ bəni bə bə kiəki kə Nyə.

⁷ Akə ŋkəŋ a yi ləkəki lə i mi i kpi kəm mi wə wi kaŋaki kə kiŋgbə, ayaka mi widəkə kələ i məmsi i kpi kəm mi wi ndzəŋni widəkə.

⁸ Ayakalə, Nyə nŋ chusi kiŋkəŋ ki i bukumbəiŋ i dzəh yələ wə a, jəbi wə bukumbəiŋ nŋ keiŋki bəni bəchu, Klistus kpi kəm bukumbəiŋ.

⁹ I liə si bukumbəiŋ kə num mwa mu fə Nyə dzə bukumbəiŋ a bukumbəiŋ kəkə bəh kiŋgbə kidəkə, yaka wi bi tsə lə i bukumbəiŋ nshiŋ i bwili bukumbəiŋ i kaŋ yi shəm yi Nyə yi bəksini yə wə bəh bəni.

¹⁰ Yəməka num a, na jəbi wə bukumbəiŋ nŋ keiŋki bəni bə bə baiŋki Nyə, kpi yi Waiŋ wi chiŋni

bukumbeyiŋ bəh Nyɔ, wi ni tsə lə i ninshin i liə i bwili bukumbeyiŋ bəh nɔni ki, si wi kɔ wi chinɔni bukumbeyiŋ bəh Nyɔ.

¹¹ A kəkə a gia yələ shəŋ yə bukumbeyiŋ lanɔki kəm yi. Bukumbeyiŋ lanɔki tə bəh Nyɔ kəm Bah wibukumbeyiŋ Jisəs Klistus wə wi kɔ num wi chinɔni bukumbeyiŋ bəh Nyɔ.

Gia yə Adam ni dzə bəh yi, bəh yə Klistus ni dzə bəh yi

¹² Si chu ni tsə dzəh i mi wimu wə, ka bi dzə i mbi wə, ayaka kpi tə tsə dzəh i chu cheiŋ ka bi dzə, ayaka kpi ka waŋ tsə i mi wichi wə, kəm mi wichi fə chu.

¹³ Chu ni kɔ bi si num lɔ i fa mbi wə, na ka Nyɔ nyaki bənchi. Ayakalə, bənchi kabə num kə bə kəkə i ŋgwuŋki waiŋkpaŋ i chu biə bəni fəki.

¹⁴ I yisi i jəbi wi Adam wə i dzə buku i jəbi wi Muses wə a ni kɔ kpi kaŋa ŋga i mi wichi bein nabə bə bɔ ni fəki chu ayaka bɔ fə kə asi Adam wə wi ni bwiŋ nchi. Adam ni kɔ i dzə yidəkɔ wə aka Klistus wə wi ni kɔ i bi dzə.

¹⁵ Ayakalə, kinya ki Nyɔ kə wi nya i bəni kilələ kəkə ka chu biə Adam ni fə. A kabə num a bəni bəduli ni kpiyi kəm chu bi mi wimu, yaka kə ŋkəŋ a shəm yindzəŋni yi Nyɔ bəh kinya ki ni dzə kəm shəm yindzəŋni yi mi wimu wə wi kɔ Jisəs Klistus, ma yi ni numki i dzə i bəni bəduli wə tsə lɔ tsəni.

¹⁶ Gia yə kinya ki Nyɔ kələ Nyɔ ni nya kilələ dzə bəh yi kəkə liŋ bəh yə chu bi mi wimu ni dzə bəh yi. Chu bi mi wimu dzə bəh nsaka i bəni bəchi wə ka jiə bɔ i ŋgəkə wə. Ayakalə, kinya ki Nyɔ kələ ni dzə i jum wə, i chu bi bəni bəduli biə bɔ ni fə, ayaka Nyɔ dzə bɔ a bɔ kəkə bəh kiŋgbɔ kidəkɔ.

¹⁷ Yi kabə num a, chu bi mi wimu nǐ fə kpi kaŋa ŋga i mi wichi beinj kəm mi wimu, yaka kə a bəni bə bə dzə kiŋkəŋ ki Nyə kimbun kələ, bəh kinya kə ki kə ndzə wə Nyə dzə bəni kilələ a bə kə chəŋ, bə ni kwati nəni ki du kəm mi wimu wə Jisəs Klistus.

¹⁸ Ayakadəinj, si chu bi mi wimu nǐ dzə bəh ŋgəkə i bəni bəchi wə, kə a liŋ si kimfə ki chəŋ ki mi wimu fə Nyə dzə bəni a bə kəkə bəh kiŋgbə, bə bəchi num i bi kwati nəni.

¹⁹ Yi num a asi mi wimu nǐ ləkə bəh fwu i Nyə yəmaka fə bəni bəduli num bəh chu, yi kə asi mi wimu nǐ wəkə i Nyə ŋ'wəkə wiwə fə Nyə dzə bəni bəduli a bə kə chəŋ i wi nshinj.

²⁰ Nyə nǐ nya bənchi i fə a chu duki. Ayakalə, si chu duki akə a liŋ si kiŋkəŋ ki Nyə kə ki kə kinduksi i bəni wə duki tsəki a ninshinj tə.

²¹ Yi kə lə, ka chu kaŋaki ŋga i bəni wə, bə kpiyi, kə asi kiŋkəŋ ki Nyə kə kaŋaki ŋga i bəni wə tsə dzəh i ndzə wə Nyə dzəki bəni a bə kə chəŋ i wi nshinj, i bi nya bə bəh nəni kə ki bi tsə kaa kə kəm Jisəs Klistus wə Bah wibukumbeinj.

6

Mi wə wi kə wi chinjɲi lə bəh Klistus, wi kpi buku i kaŋ yichu wə

¹ Si yi kə yakadəinj, bukumbeinj ki dzakaki a nə? Yaka kə bukumbeinj ki baanji tsəki a fəki chu ka nshəinj yi Nyə yə yi kə kinduksi i bəni wə duki tsəki tə a ninshinj a?

² Yi mən nŋm yaka! Yi kə i chu num dəinj a bukumbeinj bə bə kpi buku i kaŋ yichu wə chu kə i nəkɲi i chu mə a?

³ Ma mbein̄ kīakī kə a bukumbēin̄ bəchī bə bə juli i bəkə chin̄ni bəh̄ Klistus̄ Jis̄os, bə juli tə bukumbēin̄ yaka chin̄ni bəh̄ kpī yi a?

⁴ Bə n̄ī juli bukumbēin̄ i bəkə yakadəin̄ yi bə num a bə n̄ī chin̄ni bukumbēin̄ bə i kpī yi wə ka ləə, ka yi numkī sī Klistus̄ n̄ī fīanī dza i kpī wə i ŋga bimb̄um bī Ba wī wə, yaka kə a bukumbēin̄ kaŋakī i n̄ŋkī num i n̄onī kimfīan̄ wə.

⁵ Yī kə lə kəm, a kabə num a bukumbēin̄ n̄ī chin̄ni lə bəh̄ Klistus̄ i kpī yə akə n̄'yi, yaka bukumbēin̄ chu kəkə i mən̄nikī a bukumbēin̄ bī chin̄ni lə bukumbēin̄ bə tə i ndza wī kpī yə akə n̄'yi.

⁶ Bukumbēin̄ kīakī lə a gwu yibukumbēin̄ yə akə n̄onī kikpū kə num bə n̄ī baŋŋ lə i kintasī wə bəh̄ Klistus̄, ka bə chiksī gwu yīwə yə yī kə yichu, ka bukumbēin̄ ma bī chu numkī mfa i kaŋ yichu wə,

⁷ kəm jəbī wə mī kpī, yaka wī buku lə i kaŋ yichu wə.

⁸ Sī bukumbēin̄ kə bukumbēin̄ kpī lə bəh̄ Klistus̄, yaka bukumbēin̄ bum a bukumbēin̄ bī n̄akī lə tə bukumbēin̄ bə,

⁹ kəm bukumbēin̄ kīakī lə a na sī Nyə n̄ī dzasī Klistus̄ i kpī wə, wī bī chu kpī kə. Kpī kəbī i chu kaŋa ŋga i wī bein̄.

¹⁰ Kpī yə wī n̄ī kpī wī n̄ī kpī i chu wə kramū yī kaa yakadəin̄. Ayaka n̄onī kə wī kaŋakī i līə kə num kī Nyə.

¹¹ Sī yī kə yakadəin̄, mbein̄ tə yein̄ i gwu yimbēin̄ wə a mbein̄ kpī lə i chu mə, ka n̄akī i līə bīəlī sī Nyə nən̄kī, sī mbein̄ chin̄ni lə bəh̄ Klistus̄ Jis̄os.

¹² Ayakadəin̄, kīə mbein̄ kī bēe kə a chu kaŋakī ŋga i ntsaŋa bimbēin̄ bī gwu wə i fəkī mbein̄ wəkə num i gia yə mwa mimbein̄ nən̄kī a mbein̄ fəkī.

¹³ Kiə mbeinj ki bēe kə a chu dzôki bimbubimbeinj bi gwu ka bieinj bi binəm i fâki gia yichu yeinj. Mbeinj nyâ gwu yimbeinj num i Nyɔ ka bəni bə bə bwili bə i kpi wə ka nya bə bəh nəni. Mbeinj nyâ tə bimbubimbeinj bi gwu i Nyɔ ka bieinj bi binəm i fâki gia yi chəj yeinj.

¹⁴ Chu chu kanjaki kə i kânjaki nga i mbeinj beinj, kəm mbeinj kəkə i bənchi cheinj. Mbeinj nəki i shəm yi Nyɔ yindzəjəni cheinj.

Mi wə wi chijni bəh Klistus kə mfa i nəni ki chəj wə

¹⁵ Si yi kə yaka, bukumbbeinj ki dzakaki a nə? Yaka kə a bukumbbeinj fâki chu kəm bukumbbeinj nəki i shəm yi Nyɔ yindzəjəni cheinj, kəbi i bənchi cheinj ma? Yi məj yaka!

¹⁶ Mbeinj kiəki kə a mi ka dzə gwu yi nya i mi widəkə i wəkəkə i wi ka mfa, yaka wi kə mfa i mi wə wi wəkəkə i wi a? Mi ka nya gwu yi i chu, yaka wi kə mfa i chu wə. Yi ni dzə num bəh kpi. Mi ka nya gwu yi i wəkəkə num i Nyɔ wə, yaka wi kə mfa wi Nyɔ. Yəmaka ni fə wi kwati nəni ki chəj.

¹⁷ Ayakalə, kiyəjəni kə ki Nyɔ asi mbeinj nī keinjki mbeinj num mfá yichu, i liə mbeinj bum bəh shóm yimbeinj yichi gia yi lanini yə bə nī nya i mbeinj chusiki.

¹⁸ Mbeinj kə num bə bwili lə mbeinj i kan yichu wə, mbeinj fiəni chu mfá i nəni ki chəj wə.

¹⁹ Mih dzakaki yələ ka mi wiwəm, kəm mbeinj ka bəni bəwəm mbeinj kəkə i kiə gia i tsə buku si yi kə. Mbeinj kiəki a, a nī kə i kikpu wə mbeinj nī nyaki lə bimbubimbeinj bi gwu i bieinj bi kinyeŋ wə bəh chu biduli, ka mfá. Mbeinj nyâki bimbubimbeinj bi gwu num i gia yi chəj wə i numki bəni bə baijəni.

²⁰ Jɔbi wə mbeinj nĩ kɔ mfá i chu wə, nɔni ki chəŋ nĩ kanjaki kə gia yidəko i fə bəh mbeinj.

²¹ Si mbeinj nĩ kɔ yakadəinj, mbee wə mbeinj nĩ kwati i gia yələ wə yə mbeinj kɔ i liə ŋgəmni num ŋgəmnini i yi wə kɔ nə a? Gia yiwə yichi gəksiki num bəh kpi shəŋ.

²² Ayakalə, i liə si bə kɔ bə bwili lə mbeinj i kanj yichu wə ayaka mbeinj fiəni chu num mfá yi Nyɔ, yi kɔ a mbee wiwə kɔ a mbeinj si num dzə bəni bə baiŋni, ayaka kiŋgəksi kiwə num nɔni kə ki bi tsə kaa kə.

²³ Mbeinj kiəki a ŋgəm wi gia yichu kɔ kpi, ayakalə nɔni kə ki bi tsə kaa kə kɔ kinya kə Nyɔ nyaki a kilələ i bəni bə bə kɔ bə chinjni bəh Klistus Jisəs Bah wibukumbəinj.

7

Nchi si kaŋa ŋga i mi beinj a i jɔbi wə mi wiwə keinjki wiwəm

¹ Bwa bə nih bəŋ, mih nəŋki i dzaka yələ i mbeinj ka bəni bə bə kiəki nchi. Mbeinj kiəki kə a nchi si kaŋa ŋga i mi beinj a jɔbi wə mi keinjki wiwəm a?

² Bukumbəinj dzə kifəkəli i ndzə wi miŋkpaŋa bəh minyuku. Nchi si kaŋa baəŋ bəh miŋkpaŋa i nyuwi wə i jɔbi wə nyuwi keinjki wiwəm. Ayakalə, i jɔbi wə nyuwi ka dza kpi, wi ka ni buku i nchi wə wi kanjaki wi bəh nyuwi.

³ Ayakadəinj, wi ka dza nyə tsə i minyuku widəko nyuwi keinj wiwəm, bə bəŋ wi a miŋkpaŋa wi təkəlini. Ayakalə, nyuwi ka kpi, yaka wi buku lə i nchi wiwə wə. Wi ka tsə dzə minyuku widəko, wi ma chu numki miŋkpaŋa wi təkəlini.

⁴ Yi kə a liŋ bwa bə nih bəŋ si mbein kpi lə i bənchi wə tsə dzəh i gwu yi Klistus yə bə nŋ baŋŋ i kintasi wə. Mbein kpi yakadəin ka mbein numki bəni bə mi widəkə. Ayaka mi wələ kə wə bə nŋ dzasi i kpi wə, ka bukumbein nŋki bə fə num gia yə yi ndzəŋki i Nyə.

⁵ Jəbi wə bukumbein nŋ kein ki bə biəli asi nyam yi gwu yibukumbein nəŋki, bənchi nŋ shiki dzasiki lə gwu yibukumbein yə yi fwuki i fəki chu, yi ka fəki bimbu bibukumbein bi gwu ka nəmki gia yə yi kə i dzə num bəh kpi i bukumbein wə.

⁶ Ayakalə, i liə bukumbein buku lə i bənchi chein ka kpi gaali bəh bənchi bəwə bə bə nŋ kaŋa bukumbein. Bukumbein buku ka nəmki i nəni kimfiaŋ kə ki kə ki Kiŋ'waka ki Baiŋni, a chu kəbi i dzəh yikpu yi bənchi bə bə nŋ nyaka.

Nchi fəki bukumbein kiə gia yichu

⁷ Bukumbein ki dzəkaki a nə kəm nchi a? Yaka kə a nchi kə gia yichu a? Yi məŋ yakadəin! Asi məŋ kəm bə bənchi ma mih kiəki kə gia yichu. Asi məŋ a nchi dzakaki a mi ma búkuki bəh dzəkəh i fiəŋ fi mi wə, ma mih kiəki kə a mbuku wi dzəkəh kə gia yichu.

⁸ Ayakadəin, chu ka dzə dzəh i nchi wələ chein nəŋni dzəkəh yi bukuni i mih wə i dzəh dzəh wə, nchi nŋ kəkə ma chu kaŋaki kə ŋga.

⁹ Mih nŋ yisiki nəki maka nchi dzə. Ayakalə, jəbi wə nchi nŋ dzə, chu yəmi, mih ka kpi.

¹⁰ Bənchi bə mwi bə nŋ kə i dzə num bəh nəni i mih, bə dzə lə num bəh kpi i mih wə.

¹¹ Yi num a chu nŋ kwati dzəh i bənchi bələ wə, fwəkya mih, nyumi i bə chein wəə mih.

12 Ayakadəiŋ, bənchi kə gia yi baiŋni, gia yə bənchi dzakaki kə gia yi baiŋni, a num yi chəŋ chu ndzəŋ.

13 Yi ka num a gia yə yi ndzəŋki ni dzə lə bəh kpi i mih wə a? A kəkə yakadəiŋ! A nī kə chu, bi ni nyumi i gia yindzəŋni cheiŋ i dzə bəh kpi i mih, ka bukumbəiŋ ni yeiŋ a chu kə chu, ayaka yi chusi num i gia yə bənchi dzakaki a chu bəkəki nalə.

Jwə biə bi kə i mi wə

14 Bukumbəiŋ kiəki a bənchi kə gia yə yi nyə i Nyə wə. Ayakalə, mih kə mfiŋ mi wiwəm mih kaŋa nyam yi gwu, num bə taŋni mih ka mfa i chu wə.

15 Mih kiəki kə gia yə mih fəki, kəm gia yə mih nəŋki i fə a kəkə yə mih fəki. Mih dza yiŋni fə lə gia a num na yə mih baiŋŋki.

16 Si mih fəki lə gia a num yə mih kəŋki kə, yaka mih bum ŋkəŋ a nchi kə gia yindzəŋni.

17 Si yi kə yakadəiŋ, a fəki kə mih gia yiwə. A fəki num chu biə bi kə i mih mə.

18 Mih kiəki lə nalə a gia yindzəŋni kəkə i mih mə. Yaka kə a gia yindzəŋni kəkə i mwa məŋŋ mə. Mih si dza nəŋ lə i fə gia yi chəŋ, mih kəbi i fə.

19 Gia yindzəŋni yə mih nəŋki i fə a kəkə yə mih fəki. Gia yichu yə mih kəŋki kə i fəki, akə yə mih yiŋni fəki.

20 Si mih dzaki fəki num gia yə mih kəŋki kə i fəki, yaka kə a chu məŋ i mih wə, mih fəki gia yiwə. A fə num chu biə bi kə i mih mə.

21 Si yi kə yakadəiŋ, mih ka yeiŋ lə a, akə nchi i jəbi wə mih nəŋki i fə gia yindzəŋni, aka yaŋsiki lə gia yichu i mih i fəki.

22 I shəm yiŋ mə mih saŋliki læ bəh bənchi bə Nyɔ nalə.

23 Ayakalə, mih yeiŋki læ nchi widəkə wi num i mih mə. Nchi wiwə tumki læ jum bəh nchi wichu wə wi kə i kiŋkwaka kiŋ mə.

24 Kiŋkpili ki mi ka mih! Akə ndə i bwili mih i nyam yi gwu yələ yi dzəki bəh kpi a?

25 Kiyəŋni ki Nyɔ wə wi kə i gamti mih tsə dzəh i Jisəs Klistus wə Bah wibukumbeyiŋ!

Si yi kə yakadəiŋ mih kabə num i liə mfa wi bənchi bə Nyɔ i kiŋkwaka kiŋ wə, ayakalə num mfa wi bənchi bə chu i nyam yi gwu wə.

8

I Nəki si Kiŋ'waka ki Baiŋni nəŋki

1 Yi kə a, i liə mi wə wi chiŋni bəh Klistus Jisəs bi chu liə kə i ŋgəkə mə.

2 Wi bi chu liə kə kəm nchi wi Kiŋ'waka ki Nyɔ wə wi nyaki nəni i bəni bə bə chiŋni lə bəh Klistus Jisəs, num wi bwili lə bukumbeyiŋ i kaŋ yi nchi wə wi kə wichu bəh wi kpi.

3 Nyɔ kə wi fə lə gia yə nchi nŋ kaŋaki kə ŋga i fə. Nchi nŋ kaŋaki kə ŋga, a num mfə wi nyam yi mi yi gwu yi bəyini. Gia yə Nyɔ nŋ fə kə a wi nŋ faaŋ Waiŋ wi, wi dzə ka mi wiwəm wə wi fəki chu i bwiŋ chu. Akə yaka si Nyɔ nŋ bwiŋ ŋga bichu i mi wiwəm wə.

4 Wi nŋ fə yakadəiŋ ka gia yi chəŋ yə nchi nəŋki a bukumbeyiŋ kələ i fəki asi yi kə. Bukumbeyiŋ bələ kə bə Kiŋ'waka ki Nyɔ nəŋki, kəbi i chu fəki si nyam yi gwu nəŋki.

5 Bəni bə bə nəki biəli asi nyam yi gwu nəŋki, bə si jiə mfi bibə a num i gia yə nyam yi gwu nəŋki,

ayaka bè bə nəki biəli asi Kiŋ'waka ki Nyɔ nəŋki, bə si jiə mfi bibə num i gia yə Kiŋ'waka ki Nyɔ nəŋki.

⁶ Mi ka jiə mfi bi num i nyam yi yi gwu wə, yaka wi ni kpi lə. Ayakalə, mi ka jiə mfi bi num i Kiŋ'waka ki Nyɔ wə, yaka wi ni kwati lə nəni bəh kimbəiŋni.

⁷ Si yi kə yakadəiŋ mi wə wi jiə mfi bi num i gia yə nyam yi gwu nəŋki akə wə wi si baiŋŋ Nyɔ. Wəmakə mi si wəkə kə i nchi wi Nyɔ. Ayaka kə ŋkəŋ a wi kəkə i wəkəki.

⁸ Mi wə wi nəki asi nyam yi gwu nəŋki wi kəkə i fəki gia yə Nyɔ kə i wəkəki ndzəŋni bəh wi.

⁹ Ayakalə, mbeiŋ kəkə fimbeiŋ bəni bè bə nəki biəli asi nyam yi gwu nəŋki. Mbeiŋ biəliki asi Kiŋ'waka nəŋki, jəbi wə yi kə a Kiŋ'waka ki Nyɔ nəki lə i mbeiŋ wə. Mi kabə num wi kaŋa kə Kiŋ'waka ki Klistus, yaka wi kəkə mi wi Klistus.

¹⁰ Klistus kabə num i mbeiŋ wə, na yaka si gwu yimbeiŋ bi kpiki kəm chu, Biŋ'waka bimbeiŋ kə biwəm kəm Nyɔ fə mbeiŋ num chəŋ i wi nshiŋ.

¹¹ A kabə num a Kiŋ'waka ki wi wə wi nŋ bwili Jiɔs i kpi wə nəki lə i mbeiŋ wə, ma wi wə wi nŋ bwili Klistus Jiɔs i kpi wə ni nya tə nəni i nyam yimbeiŋ yi gwu yə yi bi kpiki. Wi ni nya tsə dzəh i Kiŋ'waka ki wə, kə ki nəki i mbeiŋ wə.

¹² Ayakadəiŋ, bwa bə nih bəŋ, bukumbəiŋ kaŋaki lə gia i fə, gia yələ kəkə i nəki biəli si nyam yibukumbəiŋ yi gwu nəŋki.

¹³ Mbeiŋ ka nəki biəli si nyam yimbeiŋ yi gwu nəŋki, yaka mbeiŋ ni kpi lə. Ayakalə, mbeiŋ ka bee Kiŋ'waka ki Nyɔ fə mbeiŋ bəkəli kimfə kichu kə nyam yi gwu nəŋki, yaka mbeiŋ ni kwati lə nəni.

¹⁴ Bəni bəchi bè bə nəki biəli si Kiŋ'waka ki Nyɔ chusiki bə kə bwa bə Nyɔ.

15 Nyɔ nɪ ka nya dəkə mbeinj num bəh kiŋ'waka ki mfa kə ki kə fə mbeinj fiəni nəkɪ bəh nlwa. Wi nɪ nya Kiŋ'waka i mbeinj kə ki fəkɪ mbeinj num bwa bu. Ayaka ki ka fəkɪ mbeinj bɔɔŋ wi a, “Abba,* Ba wibuku.”

16 Kiŋ'waka kələ mwi bəh kiŋ'waka kibukumbeinj beejki lə nsaka a bukumbeinj kə bwa bə Nyɔ.

17 A kabə num a bukumbeinj si num lə bwa bə Nyɔ, bukumbeinj bi numki i dzi bieinj, bieinj biə bi kə bi Nyɔ. Bukumbeinj bəh Klistus bi chinɪni dzi bi jəbi wə bukumbeinj ka yeinjki ŋgəkə si Klistus nɪ yeinjki, bukumbeinj tə bi kwati i kiŋkəkni ki wə.

Kinsanli kə ki kə ki bwa bə Nyɔ

18 Mih kiəkɪ lə na bindzɔŋ a ŋgəkə wə bukumbeinj yeinjki i liə wi ka buku na wə bə kə i fəkəni bəh ndzɔŋni biə bi bi numki bibukumbeinj.

19 Bieinj bichi biə Nyɔ nɪ maa bi lansi wəkəlɪki jəbi wə Nyɔ bi chusiki bwa bə bə kə mbu.

20 Yi kə a bieinj bichi biə Nyɔ nɪ maa bi fiəni chu bieinj bi kilələ. Bi ka num dəkə bieinj bi kilələ yaka a, a kəŋki bi. A nɪ kəŋ Nyɔ i fə a bi numki yakadəinj. Ayakalə, bi tseinj tsə a ninshinj kiə a,

21 chəkə bidəkə bi num Nyɔ bi bwili bi, bi bəinj i nsəŋ wə wi kə a bieinj biwə bichi kaŋaki lə i bi fəɔ. Jəbi wə Nyɔ bi bwiliki bi yakadəinj, bi ka bi kaŋa ndzɔŋni biə akə bi bwa bə Nyɔ.

22 Bukumbeinj kiəkɪ lə a bieinj bichi biə Nyɔ nɪ maa bi kwinjki bəh ləli i dzə buku bidainj aka miŋkpaŋa wə wi nəmɪki.

23 A kəkə shəŋ a bieinj biə Nyɔ nɪ maa bi baan a numki i ŋgəkə wə. Bukumbeinj bə bə kaŋaki kinya

* **8:15** Abba kə i já yi Alamiak wə a Ba wibuku.

ki ninshin, a num Kin'waka ki Nyɔ kə wi nya i bukumbɛin, bukumbɛin kwinjki tə a shəm shəm wəkəli na bəh nga a Nyɔ fə bukumbɛin nŭmki bwa bu, a num ntəin wə Nyɔ bi təinji bukumbɛin bəchi i kan yi ngəkə wə.

²⁴ Akə gia yə bukumbɛin tseinji tsəki a ninshin kiə a bukumbɛin bi kwatiki lə a num yə Nyɔ bwili bukumbɛin kəm bə yi. Ayakalə, gia yə mi kə i tseinji tsəki i ninshin i yi wə a ngain bi kwati lə num yi si num lə i wi nshin, a kəkə i chu numki yi yə wi keinji wi wəkəli wəkəlini. Akə ndə wə wi kə i chu tseinji tsəki i ninshin i fiɛn fidəkə i bi kwati num fi si num lə i wi nshin a?

²⁵ Ayakalə, bukumbɛin kabə tseinji tsə a ninshin i fiɛn wə kiə a bukumbɛin bi kwatiki lə, bukumbɛin keinji ki yein kə i fi wə, bukumbɛin kanjaki i kâŋa shəm i nŭmki alə mɔɔŋ wəkəli.

²⁶ Kin'waka ki Baiŋni tə gamtiki lə bukumbɛin i mbəyih wibukumbɛin wə, asi bukumbɛin kiəki kə i tsaki bəh si bukumbɛin kanjaki i tsaki si bukumbɛin kə i tsāki. Kin'waka kiwə mwi si tsa lə Nyɔ i bukumbɛin bəni bə bə kə bə Nyɔ də i wi i dzəh yə wə mi kəkə i chu dzaka.

²⁷ Nyɔ wə wi si tseinji shóm yi bəni wi si kiə lə kinjkwaka ki Kin'waka ki Baiŋni, kəm Kin'waka kiwə si tsa lə Nyɔ i bəni bə bə kə bə Nyɔ i dzəh yə Nyɔ kəŋki.

²⁸ Bukumbɛin kiəki lə a Nyɔ nəmki i gia yichi wə wi fə yi tsə i dzəh yindzəŋni wə i bəni bə bə kəŋki wi, bə wi bəŋ biəli gia yə wi nəŋki i bə.

²⁹ Bəni bə Nyɔ nŭ kə wi si kiə bə a keinji i kikpu wə, yi kə num wi nŭ keinji jə lə bə chi chi a bə bi kwūni

núm ka Waiŋ wi, ka Waiŋ wi wələ kələ i numki Waiŋ wi ninshiŋ i bwa bə nih bəduli kintəəŋ.

³⁰ Bəni bə wi nŋ kə wi sisi jiə lə chi chi, wi ka bi bəəŋ bə. Ayaka bəni bə wi nŋ bəəŋ num wi dzə lə bə a bə kə ŋgbə widəkə kəbi. Ayaka bə wi nŋ bəəŋ wi dzə a bə kə ŋgbə widəkə kəbi, num wi nŋ fə a bə liə i mbum bi wə.

Mi wə wi kə i chu fə bukumbein bəh gia yidəkə kə na ndə a?

³¹ Si gia yələ yichi kə lə, bukumbein chu kə i dzaka a nə? Si Nyə si num lə i kimbu kibukumbein wə, mi wə wi kə i chu fə bukumbein bəh gia akə na ndə a?

³² Wi Nyə kabə kaŋaki kə kiŋghəkə i Waiŋ wi, i nya a wi kpi i bukumbein bəchi bein, ayakalə wi ma nŋ nyá biein bichi i kpeiŋsi yein i bukumbein a?

³³ Akə ndə wə wi kə i chu nəŋki nsaka bəh bəni bə Nyə kə wi sabibwili lə a? Nyə num wə wi dzəkə bəni a bə kaŋaki kə ŋgbə widəkə.

³⁴ Mi kələ wə wi kə i chu jiə bukumbein i ŋgəkə wə a? Klistus Jiśəs nŋ kpi, wi fiəni dza i kpi wə, wi num i liə i tseiŋ yi Nyə yiləkəli wə, wi lansi tsa Nyə i bukumbein.

³⁵ Mi wə wi bi chu lansi gaaliki bukumbein bəh Klistus a wi ma chu kəŋki bukumbein kə na ndə a? Akə bəŋgəkə, ma nshili, ma i bwaŋki gvu a bəni gbəyiki i jum wə, ma dzəŋ, ma chwəŋ kiyəə, ma gia yi gumini, ma kpi, kələ i gaali a?

³⁶ Yi kə num bə nyaka a bəni bədəkə nŋ dzakaki i Nyə a,

“Buku tseiŋki tsəki kpi chəkə bichi kəm wə.

Bəni dzəkə buku aka shwán yə bə tsəki i kum.”

37 Na i biein biälə bichi wə bukumbein tumki dziki lä bi bəh nga bi Klistus wə wi ni kəŋ bukumbein.

38 Mih kiäki lä na bindzəŋ a kpi nabə nəni, nabə ŋkaiŋni bəchinda bənaiŋ, nabə biŋ'waka biə bi sakaki, nabə biein biə bi kə i liə, nabə biə bi kə i bi dzə, nabə biein biə bi kaŋaki nga,

39 nabə biə bi kə i bein, nabə biə bi kə i nichein, nabə binaiŋ biein i mbaŋ wi biein biə Nyə ni maa bichi, fidəkə kəkə yein fi kə i gaali bukumbein i kiŋkəŋ ki Nyə kə wi kaŋaki i bukumbein kəm Klistus Jisəs Bah wibukumbein.

9

Nyə ni sainbwili bəni bə Islae a bə numki bəni bu

1 Gia yələ mih dzakaki kə ŋkəŋ ka mi wi Klistus. Mih nyiki kə ntəkə, Kiŋ'waka ki Baiŋni fəki shəm yin təbi a mih nyiki kə ntəkə.

2 Yi kə a mih kə bəh nshein yimbum chu num bəh ləli biə bi kaaki kə i shəm yin mə,

3 kəm bwa bə nih bəŋ bə kwili bə buku bə kə mwa mimu. Mih nəŋki lä na bəh nga a ləin dzə i mih wə i gāali mih buku Klistus kəm bə.

4 Bəni bələ kə bəni bə Islae bə Nyə ni dzə bə fə a bə numki bwa bu, chusi kiŋkəkni ki i bə, dzi miŋkaiŋ bəh bə, nya bənchi bu i bə kaŋ, chusi bə si bə kə i kəksiki Nyə, fə biŋkaka bəh bə.

5 Bə kə bəni bə bəti tii bəbə ni yisi chwəŋkijun kələ a num bəni bə Nyə bə bə ni kiäki bə, Mbwili wə Nyə ni kaka jəbi wə wi ni dzə ka mi wiwəm, bə bwə wi num i chwəŋkijun ki bəni bələ wə. Bukumbein nyäki kiŋkəkəsi jəbi wichi ki kaa kə i Mbəiŋsi wə wi kə Nyə, wi kaŋa nga i biein bichi wə. Yi nūm ayaka.

⁶ Yi mən̄ a, gia yə Nyɔ̄ n̄i kaka a yi laka kilələ, kəm a kəkə bəni bə Islae bəchi bə bə kə bwa bə Islae bə ŋkəŋ.

⁷ Ayaka a kəkə tə bwa bəchi bə bə buku i Ablaham wə bə kə bwa bu. Ayakalə, yi kə asi Nyɔ̄ n̄i dzaka i Ablaham a,
 “Akə Ayjik wə, wi bi bwəki bwa bə bə bi duki yeli wa.”

⁸ Yələ gia chusiki a, a kəkə bwa bəchi bə bə buku i Ablaham wə bə kə bwa bə Nyɔ̄. Akə bwa bə Nyɔ̄ n̄i kaka Ablaham yeiŋ, bə dzəki a bə kə bwa bə Ablaham.

⁹ Jəbi wə Nyɔ̄ n̄i fə kiŋkaka kələ dzaka a,
 “A bi fiəni numki i jəbi wələ wə i jia yi dzəni wə, mih bi fiəni dzə, ma Sela bi kwati waiŋ nyukuni.”

¹⁰ A mən̄ dəkə a yələ shəŋ. Gia ka yələ n̄i num tə bəh Lebika wə tii bwa bu n̄i kə Ayjik wə tii bətii bəbukumbəiŋ.

¹¹⁻¹² Na ka bə tseiŋki i bwə biman̄si biələ, na ka bə numki i fə gia yindzəŋni yidəkə nabə yichu, a n̄i kə num Nyɔ̄ dzaka i nih wibə a,
 “Kukuli bi nəmki lə i waiŋ wi nchiŋ.”

Nyɔ̄ n̄i dzaka yakadəiŋ chusi a wi baaki mi biəli mba wi. Wi si baa kə biəli nəm widəkə wə mi fə. Wi baaki biəli num gia yə wi Nyɔ̄ nən̄ki.

¹³ Yi kə asi bə nyaka a,
 “Yakəb kə mih kəŋ wi, mih baiŋŋ Esau.”

Nyɔ̄ si fə a gia yə wi kəŋki

¹⁴ Si yi kə lə, bə kə i dzaka a nə? Yaka kə a Nyɔ̄ fəki kə gia yi chəŋ ma? Yi mən̄ yakadəiŋ!

¹⁵ Nyɔ̄ n̄i dzaka i Muses a,
 “Mih bi cham lə bəh nsheiŋ i mi wə mih kəŋki, mih kwasi nsheiŋ i wə mih kəŋki.”

¹⁶ Ayakadəiŋ, Nyɔ baaki kə mi biəli si mi wiwəm nənki, nabə i bənəm bə wi nəmki. Wi baaki kəm nsheŋ yə wi kaŋaki i bəni wə.

¹⁷ Yələ gia kə asi bə nŋ nyaka tə i Kiŋwakti ki Nyɔ wə a Nyɔ nŋ dzakaki i fəlo ŋkuŋ wi Ijib a,

“Mih yaksi wə ka ŋkuŋ, fwu wiwə num a,

mih ni chusiki ŋga biŋ i wə wə,

ka bəni bi tsə bəh yeli wuŋ i mbi wələ wichi wə.”

¹⁸ Yələ gia ka chusi a Nyɔ kwasiki nsheŋ i mi wə wi nənki i kwasi nsheŋ i wi, nya fwu wi ləkəli i mi wə wi nənki a wi ləkəki bəh fwu.

¹⁹ Mi widəkə kələ i dza bikə i mih a, “A kabə num yakadəiŋ, Nyɔ kabə kpiki bəh bəni kəm nə a? Mi wə wi kə i nəiŋ gia yə Nyɔ nənki a yi num, akə ndə a?”

²⁰ Mi ma bŋkə yakadəiŋ. Akə na winaiŋ mi wiwəm wə wi kə i sini bəh Nyɔ a? Mi kələ i mwəm fiŋ bəh fiŋ ma fi ni chu bikə i wi a, “Wə mwəm mih lə kəm nə a?”

²¹ Mi wə wi mwəmki mishwali kaŋaki lə ŋga i fiŋ wiwə beŋ i chum kaŋ yi fiŋ i mwəm biəiŋ yeiŋ chi chi, fidəkə num fiə fi kaŋaki nəm wimbum, fidəkə num fiə fi chiŋ kə. ²² Yikə a liŋ si Nyɔ fəki. Wi nŋ nənki i chusi shəm yi yi bəksini i bəni, chu fə a bəni kŋə ŋga bi. Ayakalə, wi nŋ lansi kaŋa shəm bəh bəni bə bə nŋ fəki shəm bəkə wi, bəh bə bə nŋ kə i kaasi bə num kaasini.

²³ Wi nŋ fə yakadəiŋ i chusi mbum bi bimbum biə bi kə i bəni bə wi kwasiki nsheŋ i bə. Bəni bələ kə bə wi nŋ keiŋsi jiə na ka yi dzə num a bə bi kwati lə mbum biwə.

²⁴ Akə na bukumbəiŋ bəni bəwə bə wi bəŋ. A kəbi a Bəju shəŋ. Bəni bə bə kəkə Bəju kələ tə yeiŋ.

25 Akɔ na yi yɔ Nyɔ dzaka i Kiɲwakti ki mi wi wi ntum wɔ Ɔsia a,

“Bɛni bɛ bɔ kɔkɔ bɛni bɛɲ,

Mih ni bɔɲki bɔ a ‘Bɛni bɛɲ.’

Ayaka bɛ mih ni kɔɲki kɔ bɔ,

mih ni bɔɲki bɔ a ‘Shɔm yiɲ.’ ”

26 “Ayaka a fɛiɲ i di biɛ Nyɔ si dzaka i bɛni bɛwɔ a, ‘Mbɛiɲ kɔkɔ bɛni mbɛɲ’,

Yi kɔ a bɔ ni bɔɲki bɔ a,

‘Bwa bɛ Nyɔ wɔ wi kaɲaki nɔni.’ ”

27 Isaya mi wi ntum wi Nyɔ nɛ dɛ tɛ kɔm bɛni bɛ Islɛ ka dzaka a,

“Na ayaka si bɛni bɛ Islɛ duki lɛ,

num aka mishambu mi kinchwɔ kimbun,

a bi bɔiɲki a bɛdɔkɔ i bɔ wɔ twɛsi.

28 Yi num a Nyɔ bi dza akisɛkɔ wi lɔ ɲgɔkɔ

i nshwainɲ yalɛ yichi wɔ wi kaasi biɛiɲ bichi.”

29 Wi Isaya nɛ kɔ wi dzaka lɔ a,

“A nɛ mɔɲ a, Bah Nyɔ wɔ wi kaɲaki ɲga bichi

bɛsi bwa i chwɔɲkijun kibukumbɛiɲ wɔ,

ma bukumbɛiɲ fiɛni chu lɔ aka kwili wimbun

Sɔdɔm

bɛh wi Gɔmɔla.”

*Bɛni bɛ Islɛ nɛiɲ dzɛh yɔ bɛni kaɲaki i biɛliki
i num chɛɲ i Nyɔ nshinɲ*

30 Si yi kɔ lɛ, bukumbɛiɲ ki dzakaki a nɛ?

Bukumbɛiɲ ki dzakaki a bɛni bɛ bɔ kɔkɔ Bɛju bɛ bɔ

nɛ ka mɔmsi dɛkɔ i num chɛɲ i Nyɔ nshinɲ, bɔ num

lɔ i liɛ chɛɲ i Nyɔ nshinɲ kɔm shɔm yɔ bɔ jiɛ i wi.

31 Ayakalɛ, bɛni bɛ Islɛ bɛ bɔ nɛ mɔmsi i numki

chɛɲ i Nyɔ nshinɲ biɛli num dzɛh yɔ bɛnchi nɛɲki, bɔ

nɛ ka biɛli i dzɛ num chɛɲ i wi nshinɲ.

³² A nǐ kə kəm nə? Akə kəm bə nǐ ka məmsi i biəli dzəh yə bə kə i jiə shəm i Nyə. Bə nǐ kwakaki a gia yə yi kə fə a mi num chəŋ i Nyə nshin kə num bənəm bə wəmaka fəki. Bə fə yakadəŋ ka ndamti i təh wə bəni ndamtiki i yeiŋ bein.

³³ Təh wələ kə wə bə nyaka kəm wi a,
 “Mbein tsēin, mih jiə təh i kwili wi Sayəŋ wə,
 a num təh wə bəni bi ndamtiki yeiŋ wə.
 A num bianə wə bəni bi gbəyiki yeiŋ wə.
 Ayakalə, mi wə wi jiə shəm i wi wə, bi chu numki
 kə i ŋəmmi wə.”

10

¹ Bwa bə nih bəŋ, gia yə mih nəŋki bəh shəm yin yichi, bəh ntsa wun i Nyə, kə a bəni mbəŋ bə Islae bələ bi kwati mbəŋ.

² Gia yə mih kiəki, a num yə mih kə i dzaka kə a, bə kanaki lə kinəkəŋ na bəh ŋga i Nyə. Ayakalə, bə kiəki kə dzəh yi chəŋ yə bə kə i biəliki wi yeiŋ.

³ Si bə kiəki kə dzəh yə Nyə dzəki a mi si num chəŋ i wi nshin yeiŋ, bə kabə nəŋ lə i jiə num dzəh yibə, ayaka na chu nya gwu yibə i biəliki dzəh yə Nyə dzəki a mi kə chəŋ yeiŋ i wi nshin.

⁴ Si Klistus nǐ dzə, dzəh yi bənchi yə bəni nǐ biəliki i numki chəŋ i Nyə nshin ka kaa, ka i numki chəŋ i Nyə nshin i liə ni numki i jǐə shəm i Klistus wə.

Mbəŋ dzə lə i mi wichi

⁵ Muses nǐ nyaka kəm dzəh i numki chəŋ i Nyə nshin yə yi biəliki num bənchi a, “Mi wə wi fəki si bənchi dzakaki ni nəki lə kəm wi jiəki bənchi bəwə bəchi.”

⁶ Ayakalə, kəm dzəh yə yi kə a mi kə chəŋ i Nyə nshin biəliki num shəm yə wi jiə i wi wə, yi num bə nyaka a,

“Kiə wə ma bikəki i shəm ya wə a, ‘A ni yaka ndə i bəin na?’ ”

(Yi num a, a ni yaka ndə i tsə dzəh bəh Klistus a).

⁷ Nabə a, “A ni shi ndə i kii a?”

(Yi num a, i tsə dzasi Klistus i kpi wə).

⁸ Ayakalə, yi dzakaki a nə? Yi dzakaki a,

“Gia yi Nyə kə kəmsi i wə wə.

Yi kə i dzaka ka wə, bəh i shəm ya wə.”

Ayaka a num yi, buku fukuki kəm njiə wi shəm i Jisəs wə.

⁹ Wə ka dzaka bəh dzaka ka a Jisəs kə Bah, ayaka, ka bum i shəm ya wə a Nyə ni dzasi wi i kpi wə, ma wə bi bəin.

¹⁰ Yi kə a, mi bumki num bəh shəm yi na ka Nyə dzə wi a wi kaŋaki kə kiŋgbə kidəkə. Ayaka mi dzəkaki bəh dzaka ki ka bi bəin.

¹¹ Kiŋwakti ki Nyə dzakaki a,

“Mi wə wi kə wi bum i wi bi num kə i kiŋgəmni wə.”

¹² Mbəin kiəki a chi chi kəkə i kintəŋ ki mi wi Ju bəh mi wə wi kəkə mi wi Ju. Bah wə wi kə Bah wi mi wichi akə a wimu. Ayaka wi si shi wəli kaŋ yi nya mbum i mi wichi wə wi dəki i wi.

¹³ Yi kə num bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə a,

“Mi wichi wə wi bi bəin ki yeli wi Bah, wi bi bəin ki lə.”

¹⁴ Ayakalə, bəni kə i nyani dəin na ka bə dəki bəŋ wi maka bə jiə shəm i wi a? Ayaka bə kə nyani dəin i jiə shəm i wi maka bə num wəkə kəm wi a? Bə kə nyani na dəin i wəkə maka mi num fuku kəm wi i bə a.

¹⁵ Ayaka bəni kə i nyani dəiŋ i tsə fukuki maka bə faaŋ bə a? Yi kə num bə nŋ nyaka a,
 “Gvú yi bəni bə bə si dzə bəh ntum wi ndzəŋni,
 si ndzəŋ nalə.”

¹⁶ Ayakalə, bəni bə Islae bəchi keiŋki maka bə bum ntum wi ndzəŋni wələ. Yi kə a liŋ asi kiŋwakti ki mi wi ntum wi Nyɔ wə Isaya dzakaki a,
 “Bah, a bum ndə gia yə buku fukuki a?”

¹⁷ Yi bə num a, njiə wi shəm i Klistus dzəki num i gia yə mi wəkə. Ayaka gia yə mi wəkə dzəki num i mfuku wə kəm Klistus.

¹⁸ Mih ka bikə a, yaka bə nŋ ka wəkə a? Nkəŋ bə nŋ wəkə. Kiŋwakti ki Nyɔ dzakaki a,

“Já yibə tsə i nshwain yichi,
 ayaka ndzaka wibə tsə i biŋgəksi bi mbi wə bichi.”

¹⁹ Mih chu bikəki a, yaka kə a jəbi wə bəni bə Islae nŋ wəkə, na wəkə ndzəŋ a? Muses nŋ kə wi yisi dzaka a Nyɔ dzakaki a,

“Mih ni fə lə kindəŋ chiniki mbeiŋ bəh kitumi
 ki bəni bə kilələ,
 fə shóm bəkəki mbeiŋ bəh kitumi kə bə kə bəni bə
 kiyuŋ.”

²⁰ Isaya chu dzaka lwa kə a Nyɔ dzakaki a,
 “Bəni bə bə nŋ nəŋki kə mih kə bə bə yeiŋ mih.
 Ayaka mih chusi gwu yiŋ i bəni bə bə ni bikəki kə
 mih.”

²¹ Ayakalə, yə kəm bəni bə Islae Nyɔ nŋ dzaka a,
 “I kaŋ yichi wə kə mih jiə kaŋ yiŋ wəkəli a bəni dzə
 mih dzə bə,
 ayaka bə ləkə tsə a bəh kifwu i ninshiŋ, tsə i yibə
 dzəh wə.”

11

Nyɔ ka mənɲi dəkə bəni bə Islae mənɲini

¹ Mih chu bikəki a yaka Nyɔ mənɲi lɔ bəni bu a? Yi mənɲ yaka! Mih mwi kɔ wainɲ wi Islae. Mih num wainɲ i juɲ yi Ablaham wə, num mih buku i chwəŋkijun ki Benjamin wə.

² Nyɔ ka mənɲi dəkə lɔ bəni bu bə wi nɲ sabibwili i kin'yisi wə. Ntə mbɛiɲ kiəki lə gia yə Kiɲwakti ki Nyɔ dzakaki kəm Elaja, si wi nɲ dəkɔ i Nyɔ kəm gia yə bəni bə Islae nɲ fəki a?

³ Wi nɲ dəkɔ dzakayi i Nyɔ a,
 “Bah, bə wəɔyi bəni ba bə ntum,
 ka mukuyi shi kintəɲ ki fəni ki gia.

A baanɲ shəɲ a mih,

ayaka bə nənɲ tə i kaasi bəh mih.”

⁴ Wi nɲ dəkɔ yakadəiɲ Nyɔ chukuli wi a nə? Wi chukuli wi a,

“Mih jiə bəni num mbəɲ bənchuku nanitanɲ (7,000),
 bɔ ka num tum dəkə binyu i Baal nshinɲ a num
 fiməɔɔ i tsa fi.”

⁵ Yi kɔ a linɲ asi yi kɔ i jəbi wələ wə. Bəni bədəkə keiɲki lə feiɲ i Islae twesi a num bəni bə Nyɔ. Ayaka bələ kɔ num wi nɲ saiɲbwili kəm shəm yi yindzəɲni.

⁶ Yi kabə num a wi nɲ saiɲbwili kəm shəm yi yindzəɲni, ma yi ma chu numki kəm nəm widəkə wə bɔ nɲ fə. A nɲ kɔ a numki kəm nəm widəkə si bɔ nɲ fə, ma yi ma chu numki a, akə shəm yindzəɲni.

⁷ Gia yə mih dzakaki kɔ a nə? Yi kɔ a bəni bə Islae bəduli nɲ ka nyani dzə num dəkə chəɲ i Nyɔ nshinɲ asi bɔ nɲ nənɲki. A nɲ kɔ shəɲ a bəni bə Nyɔ nɲ sabibwili, bɔ nɲ nyani dzə kwati dzəh i numki chəɲ i wi nshinɲ. Ayakalə, Nyɔ fə shóm yi kiɲka ki bəni bəwə ləkə tsə, ka baanɲ ayaka.

⁸ Yələ kə asi bə nyaka a,
 “Nyə nǝ fə bə ka funfunki,
 dzəkəh yibə kəbi i chu yeiŋ di,
 ayaka bintuni bibə kəbi i wəkəkɪ gia.
 Bə num baan yaka i dzə buku bidaiŋ.”

⁹ Ayaka Debit dzaka tə a,
 “Nyə fə ma biēiŋ bidzini biə bə dziki wəkə ndzəŋni,
 bi lɪm bə aka gbi,
 bi chu kwá bə aka kintan.
 Bi fiəni nŭm ka fiēŋ fiə fi kə i guku ləə bə i kuku,
 ma yi ni num ŋgəm wi kimfə kibə.

¹⁰ Nyə fə dzəkəh yibə ji ka bə ma yeiŋki di.
 Wi fə tə jŭm yibə ŋgwuŋ baan ayaka.”

¹¹ Mih bikəkɪ a, yaka bəni bə Islae nǝ ndamti yaka
 gbə baan kuku baanŋni a? Yi mən nŭm yaka. Chu
 biə bə nǝ fə nǝ dzə lə bəh mbəiŋ i bəni bə bə kəkə bə
 Islae, ka bəni bə Islae bi chiniki kindəŋ.

¹² Yi kabə num a chu biə bə nǝ fə nǝ fiəni chu lə ka
 mbum i mbi wələ, ŋgbə wə bə nǝ gbə nǝ dzə lə bəh
 mbum i bəni bə bə kəkə bə Islae, yaka mbum biə
 bi bi numki jəbi wə bəni bə Islae bəchi bi bumki i
 Klistus bi numki dəiŋ a?

*Kiə bəni bə bə kəkə bə Islae ma
 chəkəkɪ kijum i bəni bə Islae*

¹³ I liə mih nənki i dzaka i mbeiŋ bəni bə bə kəkə
 bə Islae. Si mih kə waiŋ ntum wi Jisəs i bəni bə bə
 kəkə bə Islae, mih bə dzə nəm wuŋ wələ a, akə fiēŋ
 fimum.

¹⁴ Mih fəkɪ lə, ka mih fə Bəju bəbuku fiiki kindəŋ,
 ka yi kəm bə, ka bə bədəkə bi bəiŋ.

¹⁵ Yi kabə num a jəbi wə Nyə nǝ mənŋni bəni bə
 Islae, yələ nǝ fə bəni bədəkə i fa mbi wələ wə fiəni
 num i fiēŋ fimu wə bəh Nyə, yaka jəbi wə wi bi fiəni

dzɔ bɔ, ma yi bi numki dɔɪŋ a? Yi bi numki aka jɔbi wɔ mi kpi ka fiɛni dza i kpi wɔ.

¹⁶ Mi ka gbɛɛ nyɛɛ bi ninshin nya i Nyɔ, yaka nyɛɛ biwɔ bichi kɔ bi Nyɔ. Ngaan yi kpɛiŋ kabɛ num yi Nyɔ, yaka cha yi kpɛiŋ yiwɔ kɔ tɛ yi Nyɔ.

¹⁷ Ayakalɛ, yi kabɛ num a chɔ yi keiŋ yidɔkɔ kɔ num bɛ nɛ fakayi ka lɔtɔkɔ ka dzɔ num mbein bɛ mbein kɔ keiŋ yi ɔlif yi kɔɔbi, ka dzɛ basi i kpɛiŋ wi ɔlif wɔ bɛ nɛ yɛɛ num yɛɛni, i di biɛ chɔ yidɔkɔ yɛ nɛ buku, ka mbein ni kwati tɛ mwi mɛ mɔ bukuki i kpɛiŋ wiwɔ wɔ,

¹⁸ yaka mbein kanaki kɔ i chɔkɔki kijum bɛ chɔ yidɔkɔ yɛ. Mbein kabɛ chɔkɔki kijum i bɔ, mbein ka kɛki a mbein kɔ a chɔ. A fɛki kɔ mbein ka gaan yiwɔ numki. A fɛki num gaan ka mbein numki.

¹⁹ Mi widɔkɔ i mbein wɔ kɔlɛ i dza dzakaki a, “Bɛ nɛ gbayi chɔ yiwɔ i basi num mih feiŋ.”

²⁰ Yɛmaka kɔ ŋkɔŋ. Bɛ nɛ fakayi bwili bɔ ka lɔtɔkɔ kɔm bɛ nɛ dzaki kimum. Mbein num ndzɔŋ bɛh ŋga kɔm shɔm yɛ mbein jiɛ i Klistus wɔ. Ayakadɔiŋ, kiɛ mbein ma ghanɣiki gwu i yi wɔ. Mbein kanaki i numki lɔ bɛh niwɔ.

²¹ Mbein kɛki a, a nɛ mɔŋ a Nyɔ bɛsi bee chɔ yi kpɛiŋ yɛ bɛ gbɛli num gbɛlini, ma wi mɔŋ bi bɔŋ bɛsi bee mbein.

²² Mbein tsɛiŋ, a Nyɔ kanaki lɛ shɔm yindzɔŋni nalɛ chu kanɔ tɛ shɔm yi bɔksini. Wi si lɔ lɔ bɛh bɛni bɛ bɔ gbɔ, ayakalɛ chusi shɔm yindzɔŋni i mbein jɔbi wɔ mbein baan a biɛliki dzɛh yi. A kɔbi yakadɔiŋ, ma wi nɛ fakayi lɔtɔkɔ mbein.

²³ Ayaka i bɛni bɛ Islɛ, bɔ ka kwuni kanɔ kimum, ma Nyɔ ni fiɛni dzɛ basi bɔ i kpɛiŋ wiwɔ wɔ, kɔm akɔ gia, Nyɔ kanɔ ŋga i fiɛni fɛ yi.

24 Mbeinj kɪ̀aki a, mbeinj kabə num chá yə bə nɪ fakayi i kpeinj wi ɔlif wə wi si kə i kəɔbi wə, dzə basi i wə bə yəə num yəəni, a num gia yə yi kanjaki kə i nɪmki yakadəinj, yaka bə kəkə i fiəni dzə chá yi kpeinj yə bə nɪ fakayi i fiəni dzə basi i kpeinj wiwə wə i tsə yaka a?

Nyɔ bi kwasiki lə nshəinj i bəni bə Islae bəchi

25 Bwa bə nih bəj, mih nəŋki a mbeinj kɪ̀ə ŋkəŋ biələ bi kə i nyumi wə, ka mbeinj ma ni dza i ghəŋsiki gwu a mbeinj fifiki nalə. Yi kə a nləkə fwu dzə i bəni bə Islae bədəkə. Bə bi ləkəki bəh fwu wiwə yaka i tsə buku i jəbi wə bəni bəchi bə bə kəkə bə Islae bə bə kanjaki i liə i mbanj wi bəni bə Klistus wə, bi liə.

26 Jəbi wə yi bi numki yaka, bəni bə Islae bəchi bi ka bəinj. A num yi yə bə nɪ nyaka, Nyɔ dzakaki a, “Mi wə wi bi bwiliki bəni i ŋəkə wə bi bukuki i Sayəj.

Wi bi bwili nəni kichu kiwə i chwəŋkijunj ki Yakəb wə.

27 Ayaka biələ num minjainj biə mih dzi bəh bə jəbi wə mih dzə bwili chu bibə.”

28 I kimbu ki ntum wi ndzəŋni wi Nyɔ wə, bəni bə Islae kə bəmbainjŋni bə Nyɔ kə m mbeinj. Ayaka i kimbu ki baayini wə Nyɔ ni baayi lə bə, a bə bəni bə Islae kə shə m yi, kə m ŋkainj mə wi nɪ dzi bəh bətii tii bəbə.

29 Yi num lə kə m Nyɔ ka nya kinya i mi wi chu məŋ i fiəni dzə, wi ka bəəŋ mi, wi chu məŋ i fiəni bee wi.

30 Si mbeinj bə mbeinj kəkə bəni bə Islae nɪ yisiki wəkəkə kə i Nyɔ, ayakalə mbeinj kə i liə wi kwasi nshəinj i mbeinj kə m bəni bə Islae wəkəkə kə i wi,

31 yi kə a liŋ si bə tə wəkəkə kə i Nyɔ i liə ka nshəinj yə wi nɪ chusi i mbeinj nɪ fə wi tə kwasiki nshəinj i bə.

³² Gia yə yi kə, kə a, Nyə kə wi jiə bəni bəchi i juŋ yi nsəŋ yi fwu wi ləkəli wə, ka yi numki a ŋgain kələ i kwasiki nshəiŋ i bə wə bəchi.

Ma kiŋkəksi nŋm i Nyə

³³ Ɔ əə, mbəiŋ tsəiŋ, kiŋkəksi kə ki kə ki Nyə kə na kimbun, ayaka mfi bi num tə na bimbun, gia yə wi kiəki wi kiəki tə na bindzəŋ! Mi kəkə i kiə dzəh yə wi təiŋki gia yi yeiŋ. Yi kə a mi widəkə kəkə i kiə dzəh yə wi fəki gia yi yeiŋ.

³⁴ Yələ kə asi bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyə wə a, “Akə ndə wə wi kə i kiə kiŋkwaka ki Bah a? Ayaka a num ndə wə wi kə i təfi wi a?”

³⁵ Akə ndə wə wi num nya Nyə bəh fiəŋ ka Nyə bi fiəni gəŋm wi a?”

³⁶ Biəiŋ bichi nyə i wi wə. Biəiŋ bichi tsə nŋm i kaŋ yi wə, biəiŋ bichi num kəŋm wi. Kiŋkəksi nŋm i wi jəbi wichi na kiŋgəksi kəbi. Yi nŋm ayaka.

12

Mbəiŋ nyá gwú yimbəiŋ i Nyə

¹ Bwa bə nih bəŋ, si Nyə kə wi kwasi lə nshəiŋ i bukumbəiŋ wə, mih kwuŋki kaŋ i mbəiŋ a mbəiŋ nyá gwú yimbəiŋ i Nyə ka biəiŋ bi kiyəŋni bi num biwəŋm bi baiŋ num Nyə bum bi. Yələ kə dzəh yi chəŋ i mbəiŋ i kəkəsi ki Nyə yeiŋ wə.

² Kiə mbəiŋ ma bɪləliki gia yə bəni bə fa kuku fəki. Mbəiŋ bəe Nyə nyáki mbəiŋ bəh biŋkwaka bimfiəŋ ka bi kwuŋni mbəiŋ. Mbəiŋ ka fəki yakadəiŋ, mbəiŋ ka ni kiə i tsəiŋ baiŋsi gia yə Nyə nəŋki, a num yindzəŋni, num Nyə bum, yi ndzəŋ i wi tsə bwili fwu.

³ Mih ka mi wə Nyɔ kə wi chusi shəm yi yindzəŋni i wi ka duksi wi, mih nəŋki i dzaka i mbein bəchi a, kiə mi ma kwákaki a wi kə fiɛŋ fidəkə tsə fiɛŋ fiə wi kə. Mi kwákaki kəm gwu yi i dzəh yi chəŋ wə. Mi kwákaki wi bɛli kimfəkə ki kimum kə Nyɔ kə wi nya i wi.

⁴ Bukumbein kɛki a gwu yi mi kə a yimu, ayaka yi kaŋa bimbuchi chi, bimbuchi biwə kaŋa nəm chi chi.

⁵ Yi kə a lin si bukumbein kə. Na ayaka si bukumbein kə bəduli lə, yi kə a bukumbein bəchi kə i gwu yimu i Klistus wə. Ayaka mi widəkə kəbi wə wi kə a wi mbəŋ shəŋ.

⁶ Bukumbein kəŋaki binya chi chi biəli ŋgamti wə Nyɔ nya i bukumbein. Bukumbein nəmki bəh bi. Kinya ki mi kabə num i fukuki ntum wi Nyɔ, wi ka fukuki biəli kimfəkə ki kimum kə Nyɔ kə wi nya i wi.

⁷ Kinya ki mi kabə num i nəmki i bəni, wi ka nəmki i bə. I wə wi laniki bəni, wi ka lāniki.

⁸ Kinya ki mi kabə num i shiliki shóm yi bəni, wi ka shiliki yi. I wə kinya ki kə i nyaki biəin i bəni, wi wəli kaŋ yi. I wə kinya ki kə i təkniiki i bəni wə, wi ka təkniiki i bə bəh shəm yi yichi. I wə kinya ki kə i kwasiki nshəin i bəni, wi ka kwāsiki wəkə ndzəŋni.

Kinƙəŋ ki ŋkəŋ

⁹ Kinƙəŋ kimbein kaŋaki i numki ki ŋkəŋ. Mbein baiŋŋki gia yichu, nūm num i gia yindzəŋni wə.

¹⁰ Mbein kəŋki gwú yimbein bəh shóm yichi ka bwa bə nih. Mbein kəksiki bəni bədəkə tsə si mbein kəksiki gwu yimbein.*

* **12:10** Nabə a, “Mbein numki bəni bə ninshin i nya kinƙəkəsi i bəni.”

11 Kiə mbeinj ma fêki kinjkrəŋ i na finə wə. Mbeinj nômki nôm wi Nyə jəbi wichi bəh shəm yi shilini.

12 Mbeinj lânki i gia yə mbeinj tseinjki tsəki i ninshinj kiə a mbeinj bi kwatiki lə. Mbeinj kânjaki shóm i bəŋgəkə wə. Mbeinj nômki i ntsa wə jəbi wichi.

13 Mbeinj gâmtiki bəni bə akə bə Nyə bə kaŋjaki kə. Mbeinj dzôki bəni bədzəni i júnj yimbeinj wə tókni ndzəŋ bəh bə.

14 Mbeinj tsáki a Nyə jiə num kimbəinj si i bəni bə bə bwanjki gvu i mbeinj cheinj. Mbeinj tsáki num kimbəinj si i bə. Kiə mbeinj ma tsáki a ləinj dzêki i bə wə.

15 Mbeinj lânki mbeinj bəni bə bə lanjki, mbeinj dâki mbeinj bəni bə bə dəki.

16 Mbeinj nôki i fiəŋ fimu wə. Kiə mbeinj ma ghâŋsiki gvu. Mbeinj kwásiki nséinj bəh bəni bə kilələ. Kiə mbeinj ma dzôki a mbeinj kiəki lə gia tsə si mbeinj kiəki.

17 Kiə mbeinj ma chúkuli chu bəh chu. Mbeinj kânjaki kinjkwaka i fêki num gia yə bəni bəchi yeinjki a, akə yindzəŋni.

18 Dzəh kabə num, si mbeinj yeinjki, mbeinj môm siki i nôki i kimbəinjni wə bəh bəni bəchi.

19 Nséinj yinj yi shəm, kiə mbeinj bi ma lănsi môm i chúkuli gia yichu. Mbeinj bée ma Nyə bi chusi shəm yi yi bəksini i bə. Akə yi yə bə nyaka a,

“Kinchukuli kaŋjaki mih i chukuli.

Akə mih wə mih bi gômki bə.

Yələ dzaka Bah.”

20 Yə yi kə, kə a, mbeinj fêki asi bə nyaka i Kinjwakti ki Nyə wə a, “Dzəŋ kabə wəə mi wə wi baiŋjki wə, wə nyá fiəŋ wi dzí. Kindəŋ kabə wə m wi, wə nyá wi

fieṅ wi mû. Wə kabə fêki yakadəiṅ, ma yi numki a wə jiə kiṅgəmni i wi fwu.”

²¹ Kiə mbeiṅ ki bēe kə a chu gaka mbeiṅ. Mbeiṅ gāka chu gakani bəh gia yindzəṅni.

13

Bukumbeiṅ wôkəki i bəni bə bə kaṅaki nga bi sakani

¹ Mi wichi kaṅaki i wôkəki i bəni bə bə kaṅaki nga bi sakani, kəm nga bidəko kəkə biə bi ka nyə i Nyə. I bə bə sakaki a jiə Nyə bə.

² Yi kə yi num a, mi wə wi chusiki gwu i ləkəki bəh fwu i bəni bə bə kaṅaki nga bi sakani, yaka wəməka chusiki num i bəni bə a jiə Nyə bə. Ayaka i bəni bə bə chusiki fwu wi ləkəli bəəṅki num ṅgəkə i gwu yibə wə.

³ Mbeiṅ kīəki a bəni bə bə kaṅaki nəni kindzəṅni, si lwa kə bəni bə bə kaṅaki nga bi sakani. Asi lwa num bə bə kaṅaki nəni kichu. Wə kabə nəṅki i numki wə lwa kə mi wə wi kaṅaki nga bi sakani, wə ka fêki a gia yə yi ndzəṅki, ka wi kəksiki wə.

⁴ Mi wə wi sakaki bəni wi nəmki num i Nyə, a bəni nūmki bindzəṅ. Ayakalə, wə kabə fəki gia yichu, yaka wə kaṅaki i lwāki wi, kəm nga biə bə nya i wi i jīləki bəni i ṅgəkə wə kəkə bi kilələ. Akə mi wi nəm wi Nyə wi chusiki shəm yi Nyə yi bəkəli i bəni bə bə fəki gia yichu.

⁵ Ayakadəiṅ, mbeiṅ kaṅaki i wôkəki i bəni bə bə sakaki tumi, a kəbi shəṅ kəm mbeiṅ lwāki shəm yi Nyə yi bəkəli. Mbeiṅ wôkəki tə i bə ka gia yidəko ma numki yə yi sakaki mbeiṅ i shəm.

⁶ Akɔ gia yə yi fəki mbeinj na ka mbeinj lɔɔki tɔ kinwakti, kɔm bəni bə bɔ kaŋaki ŋga bi sakani nɔmki num i Nyɔ, bɔ nya jɔbi wi bɔ wichi i nɔm wiwɔ wə.

⁷ Mbeinj nyāki bieinj bichi biə mbeinj kaŋaki i nyāki i mi wichi. A kabə num kinwakti kilɔni, mbeinj lɔɔ. A kabə num bieinj biə mbeinj kaŋaki i gɔm, mbeinj gɔm. A kabə num mi wə mbeinj kaŋaki lwaki wi, mbeinj ka lwāki. A kabə num wə mbeinj kaŋaki i nyaki kinƙɔksi i wi, mbeinj ka nyāki.

Mbeinj kəŋniki gwú yimbeinj

⁸ Kiə mi ki kāŋa kə fwa bəh mi widɔkɔ, a kəbi a fwa yə akɔ kinƙəŋ. Mbeinj kɛaki a, mi kabə kəŋ mi widɔkɔ, yaka wi jiə lɔ bənchi bəchi.

⁹ Bənchi bə Nyɔ bə bɔ dzakaki a,
 “Kiə wɔ ki bɛli kə kpə mi,
 kiə wɔ ki wɔ kə mi,
 kiə wɔ ki chwɔ kə,
 kiə wɔ ki bũku kə bəh dzákəh,”
 na winaij nchi kɔ num bə chinji i nchi wə wi dzakaki a,
 “Kɔŋ mi wə wi kɔ kɔmsi i wɔ kpəŋ asi wɔ kəŋki gwu ya.”

¹⁰ Mi kabə kəŋ mi widɔkɔ, wi kɔkə i chu fə wi bəh gia yichu . Ayakadəinj, mi kabə kəŋ mi widɔkɔ, yaka wi jiəki lə bənchi bəwɔ bəchi.

¹¹ Mbeinj fəki gia yalə lə, kɛ si jɔbi si num lɔ i liə. Jɔbi wiwɔ kə wi kpəinj lɔ i mbeinj i yɔmi. Mbeinj yɔmi kɔm jɔbi wə Nyɔ ni bəinj si bukumbeinj si num kɔmsi dzə, wi tsə si wi nɛ kɔ i jɔbi wə bukumbeinj nɛ jiə shɔm i Jisəs Klistus wə.

¹² Biŋ bi jili si kaa tsə, biŋ si baij dzə lə. Bukumbeinj bēe nɔni bi nchɔkɔ, bə dzɔ yaka num nɔni ki baij ni ka bieinj bi jum.

¹³ Bukumbein nôki nōni kə ki kaŋaki kinjəkəksi ka bəni bə bə nyaniki nshi. Kiə mbein ma dziki, mû fə ka bíə. Kiə mbein ma múki mbih mə kwa mbein. Kiə mbein ma nôki nōni kinyeŋ bəh ki təkəlini. Kiə mbein ma yôliki chu kaŋa kinjhəkə.

¹⁴ Mbein dzô yâka num nōni ki Bah Jisəs Klistus i mbein wə. Kiə mbein ki lansi nyâ kə di i nyam yimbein yi gwu ka mbein ma fəki biein bichu biə yi nəŋki.

14

Kiə mi ki sâka kə widəkə

¹ Mbein dzôki bəni bə kimum kibə ləkəki kə i mbein kintəŋ. Kiə mbein bəh bəmaka bəni ma gûkuniki bəŋgukuli i gia yə bə kwakaki a yi kə chəŋ i fəki.

² Mi widəkə kə num wi bum a ŋgainj kələ i dziki biein bichi. Ayakalə, widəkə wə kimum ki bəhki wi dzi mfih a jwa yi ndzeinji.

³ Kiə mi wə wi dziki biein bichi sabi kə ki nyēnsi kə mi wə wi sabiki. I mi wə wi sabiki ki saka kə mi wə wi dziki biein bichi sabiki kə təin nsaka wi təinji, kəm bə bəchi kə num Nyə dzə bə.

⁴ Akə wə ndə i sakaki mi wi nəm wi mi widəkə? A kaŋaki tikwili wi wainj wi nəm wiwə i tseinj yein a wainj wi wi nəm numki lə bindzəŋ ma wi gbəki gbəni a. Ayaka wi ni num lə i bein, kəm Bah kələ i dzasi wi i bein wi num ndzəŋ.

⁵ Mi widəkə kələ tə wi dzə a kaŋ yidəkə kələ yimum tsə yidəkə. Ayaka widəkə dzə a kaŋ yichi kə a linj. Gia yə yi kə, kə a, mi nûmki i gia yi wə yə wi kiəki i kinjkwaka ki wə a, akə yindzəŋni.

⁶ Mi wə wi dzəki a kaŋ yidəkə kələ yimbum, wi fəki yaka i nya kiŋkəksi i Bah. Ayaka mi wə wi dziki biəiŋ bichi, wi dziki tə i nya kiŋkəksi i Bah, si wi fəki yakadəiŋ wi nyaki kiyəŋni i Nyɔ. Mi wə wi nyeiŋsiki i dzi biəiŋ bichi, wi nyeiŋsiki tə i nya kiŋkəksi i Bah, si wi tə fəki yakadəiŋ wi nyaki kiyəŋni i Nyɔ.

⁷ Bukumbəiŋ kiəki a, mi kabə num wiwəm yaka a kaŋaki kə wi gwu yi. Wi ka kpi, a kaŋaki kə wi gwu yi.

⁸ Bukumbəiŋ ka baəŋ bəwəm, yaka bukumbəiŋ kə a bəh Bah, bukumbəiŋ ka kpi, yaka bukumbəiŋ kə a bəh Bah. Ayakadəiŋ, kəŋ bukumbəiŋ numki bəwəm, ma bə kpiyi lə a kaŋaki a Bah bukumbəiŋ.

⁹ Akə i fwu wi gia wələ wə Klistus nŋ kpi ka fiəni buku i kpi mə ka numki wiwəm. Wi nŋ fə yaka ka wi numki Bah wi bəni bəchi bə bə keiŋki bəwəm bəh bə bə kə bə kpiyi lə.

¹⁰ Ayakadəiŋ, akə kəm nə wə wə sakaki waiŋnih wa wə təiŋ nsaka wi təiŋni a? Ayaka a num tə kəm nə wə wə nyeiŋsiki waiŋnih wa a? Mbəiŋ kiə a bukumbəiŋ bəchi bi numki lə i Nyɔ nshiŋ ka wi saka bukumbəiŋ.

¹¹ Akə gia yə bə nyaka a,
 “Mih Bah dzakaki a, si mih kə,
 mi wichi bi tumki lə binyu i mih nshiŋ,
 mi wichi bi dzakaki lə bəh dzaka ki a, mih kə Nyɔ.”

¹² Yaka yi num a, mi wimu wimu i bukumbəiŋ kintəəŋ kaŋaki i bi num i Nyɔ nshiŋ i fuku si kimfə ki nŋ kə.

Kiə mi ki fə kə gia yə waiŋnih wi kə i gbə num gbəni

¹³ Ayakadəiŋ, kiə bukumbəiŋ ma chu səkaki mi bəh mi i bukumbəiŋ təiŋ nsaka. Gia yə bukumbəiŋ

kaŋaki i fâki kə a, jəbi wə mi fəki gia yidəkə wi təkniiki ka yi ma numki gia yə waiŋnih wi kə i bənli yeiŋ wə nabə i gbə lə gbəni.

14 Mih kiəki lə na bindzəŋ, num mih bum ka mi wi Bah Jisəs a fieŋ fidzini fidəkə kəkə a fifi fiə fi kə a fi baiŋki kə. Ayakalə, mi wə wi yeiŋ a bieŋ bidzini bidəkə kələ biə bi baiŋki kə, yi ni numki ayaka i wi.

15 Wə kabə dzi fieŋ fi bəkəli waiŋnah, yaka wə chusiki kə kiŋkəŋ i wi. Kiə wə ma bēe a fieŋ fiə wə dziki fə waiŋnah wə Klistus nŋ kpi kəm wi gbə.

16 Ayakadəiŋ, kiə wə ki fə kə a gia ya yindzəŋni yə wə fəki a yi dzā fləni nŋmki num yə bə nŋ dzakaki a yi kə yichu.

17 Mbəiŋ kiəki a, ŋkuŋ bi Nyə kəkə kəm bieŋ bidzini bəh bieŋ bi muni. Akə kəm i kəŋaki nəni ki chəŋ bəh nəni ki bəiŋnini bəh i kəŋa kinsəŋli kə ki nyəki dzəki i Kiŋ'waka ki Baiŋni wə.

18 Mi kabə nəmki i Klistus wə i yələ dzəh wə, ma Nyə ni wəkəki ndzəŋni bəh wi, bəni kəksiki tə wi.

19 Bukumbəiŋ biəliki num gia yə yi dzəki bəh kimbəiŋni bəh yə yi gamtiki i maaki num maani mi bəh mi i bukumbəiŋ kintəŋ.

20 Kiə mbəiŋ ki bəkəli kə nəm wi Nyə kəm bieŋ bidzini. Yi kə ŋkəŋ a bieŋ bidzini bichi baiŋki lə, ayakalə wə kabə dzi fieŋ fi num i fə a mi widəkə gbə num gbəni, yəməka kə gia yichu wə fəki.

21 Akə gia yindzəŋni i nəiŋ i dzi nyam, nabə i mu mbih, nabə i fə na finə fiə fi kə i fə a waiŋnah gbə num gbəni.

22 Shəm yə wə jiə i Nyə ka bum i fieŋ fidəkə wə, wə bēe aka a kiəki a mbəiŋ Nyə bəfa. Ndzəŋni bimbun kə i mi wə wi kaŋaki kə gia yidəkə yə wi kə i sakaki

gwu yi yeiŋ, kəm wi fəki gia yə wi təbi a yi kə chəŋ.

²³ Ayakalə, mi wə wi dziki fiəŋ wi num bəh ŋkanji i shəm yi wə asi num lə ŋgəkə, kəm wi fəki gia a num kə yə shəm yə wi jiə i Nyɔ bumki. Mbein kɪə a, gia yichi yə mi fəki maka shəm yə wi jiə i Nyɔ bum yi, yaka asi num lə chu.

15

Mi fəki gia yə yi ndzəŋki tə i waiŋnih

¹ Bukumbein bə bə ləkəki i kimbun wə, kaŋaki i kaŋaki shəm i ŋgbə wə bəni bə bəyini gbəyiki. Bukumbein ma fəki a gia yə gwu kə i ndzəŋki num a bukumbein.

² Na ndə i bukumbein kintəŋ kaŋaki i mōmsi i fəki gia yə yi ndzəŋki i waiŋnih wi i gamtiki wi ka kimbun ki kəkəki.

³ Mbein kɪə tə a Jisəs Klistus nɪ fəki kə a gia yə gwu nɪ ndzəŋki num a wi. Wi nɪ fəki yi num asi bə nyaka a mi dzakaki i Nyɔ a,

“Bəntəyi bə bəni təyiki wə yeiŋ bə fiəni chu num i mih wə.”

⁴ Bukumbein kiəkə lə a gia yichi yə bə nɪ nyaka i Kiŋwakti ki Nyɔ wə i kikpu wə, a nɪ kə i lani bukumbein, ka yi ni fə bukumbein num ndzəŋ, shəm yibukumbein shiliki, bukumbein ka tseiŋki tsəki a ninshiŋ i fiəŋ fiə bə bi kwatiki.

⁵ Mih tsaki a Nyɔ wə wi fəki bəni num bəh ŋga wi chu fə tə shəm yi bəni shili, wi fə mbein nəkə i fiəŋ fimu wə bəh bəni bichi biəli asi Klistus Jisəs chusiki,

⁶ ka i kijunni wə mbein ni tumyiki bikum bi Nyɔ wə wi kə Ba wi Bah wibukumbein Jisəs Klistus i ja yimu wə.

Mbein dzô mi wichi a lin asi Klistus kô wi dzô mbein

⁷ Mbein dzôki mi wichi a lin asi Klistus kô wi dzô mbein, ka kin̄kaksi tsaki i Nyô wə.

⁸ Mih fukuki i mbein a, Klistus n̄ kô wi jiə gwu yi ka wain wi nôm i Bəju i chusi i bô a Nyô si dzaka ŋkəŋ. Wi n̄ fə yakadəin i təbi bin̄kaka biə Nyô n̄ nya i bətii tii bəbô.

⁹ Ayaka wi n̄ chu fə yakadəin ka bəni bə bô kəkə Bəju bi tumyi tə bikum bi Nyô kôm nshəin yə wi n̄ kaŋa i bô. Yələ kô asi bə n̄ nyaka a,
 “Si yi kô yakadəin,
 mih bi käksi lə wə i kintəəŋ ki bəni bə bô kəkə Bəju.
 Ayaka mih bi yəəŋki käksi yeli wa.”

¹⁰ Ayaka yi chu num bə nyaka a,
 “Mbein bə mbein kəkə Bəju, mbein s̄n̄liki bəh bəni bə Nyô.”

¹¹ Ayaka yi chu num bə nyaka tə a,
 “Bəni bə bô kəkə Bəju, mbein kôksiki Bah.
 Bitumi bichi, mbein kôksiki Bah.”

¹² Isaya n̄ kô wi chu dzaka tə a,
 “Ntəŋ widəkə bi tumbuku dzə lə i chwəŋkijun̄ ki Jese wə.

A num mi wə wi bi sakaki bəni bə tumi.
 Akô i wi wə bitumi bi jiəki mfi bibô.”

¹³ Mih tsaki a Nyô wə bukumbəin tsein̄ki tsaki a ninshin̄ i wi j̄ksi shóm yimbəin bəh kinsan̄li kichi bəh kimbəin̄ni si mbein̄ jiə shôm i wi, ka i ŋga bi Kin̄'waka ki Baiŋni wə, mbein̄ bi tsein̄ki tsaki shəŋ a ninshin̄ jəbi wichi i gia yə mbein̄ kiəki a mbein̄ bi kwatiki lə.

Fwu wi gia yə Bəol n̄ nyaka i dzəh yə wi n̄ nyaka yein̄

14 Bwa bæ nih bæŋ, mih mwi kiæki læ bindzəŋ a mbein kaŋaki læ nəni kindzəŋni nalə, num mbein jikə bæh mfi, kiə tə i təfi gwú yimbəin.

15 Ayakalə, i gia yidəkə wə, mih nyaka lansi təyi chwəŋ kimbəin num təyini. Ayaka mih fə læ i yinŋi mbein, kəm ŋgamti wə Nyə kə wi nya i mih,

16 a mih numki mi wi nəm wi Klistus Jisəs i bəni bæ tumi. Mih fəki nəm wələ aka tii mfə gia, nəm i ntum wi ndzəŋni wi Nyə, ka bəni bè bə kə kə Bəju nómki ka biəin bi bəmfə gia biə Nyə kə num wi bum bi, Kiŋ'waka ki Baiŋni keinŋi bə jiə chi chi bə bə bain.

17 Ayakadəin, mih kələ i ghaŋsiki gwu i nəm wuŋ wə mih nəmki i Nyə kəm mih chinŋi bæh Klistus Jisəs.

18 Mih kəkə i məm i dzaka kəm gia yidəkə chi chi, a kəbi a yə Klistus kə wi fə lə tsə dzəh i mih wə, a bəni bæ bə kəkə Bəju jiə shóm i Nyə. Bə nŋ jiə shəm biəli gia yə mih nŋ dzakaki bæh yə mih nŋ fəki.

19 Yi nŋ num yakadəin biəli ŋga bi bəŋchəsi bè bə chusiki ŋga bi Nyə bæh gia yi dzaka ki wəmni yə mih nŋ fəki, tsə dzəh i ŋga bi Kiŋ'waka ki Nyə wə. Ayakadəin, i yisi i Jelusalem i tali tsə buku i kimbu ki Illilikum wə, akə num mih fuku lə ntum wi ndzəŋni kəm Klistus fein.

20 Mih nŋ fəki yakadəin, kiŋkwaka kiŋ kimbunum a mih fúkuki ntum wi ndzəŋni wələ num i di biə bæ ka num wəkə dəkə kəm Klistus, ka mih ma tsə i maaki i chaka ki mi widəkə wə.

21 Mih nŋ fəki yələ biəli asi bæ nŋ nyaka a, “Bəni bè bə ka num fuku dəkə i bə kəm wi, bə bi yein læ ŋkəŋ bi, ayaka i bəni bè bə ka num wəkə dəkə kəm wi, bi kiə wi.”

Si Bəəl nī fasiki i tsə i Lum

²² Akə a nyani wələ wi nī tasiki mih kinjkani kiduli i dzə buku i mbeinj wə ka bukumbeinj yeinjni.

²³ Ayakalə, i liə di bi nəm chu kəkə i bimbubialə wə. Ayakadəinj si mih nī shi kə bəh kinjkwaka i jía yiduli wə i dzə ka bukumbeinj yeinjni,

²⁴ mih kwakaki i fə yaka i liə, kiə na bindzəŋ a bukumbeinj ni yeinjni lə jəbi wə mih tsəki səki i Sβεεn. Mih kwakaki tə a mbeinj ni gamti lə mih i nnyani wuŋ wələ, i tsə buku feinj jəbi wə bukumbeinj ni məti twəsi, mih wəkə ndzəŋni i mbeinj kintəŋ.

²⁵ Ayakalə, i liə mih tsəki i Jelusalem i nəm i bəni bə bə kə bə Nyə feinj.

²⁶ Mih tsəki feinj kəm bəni bə bumni bə Masedonia bəh bə Akeya nī kəŋ i fə kintsu i gamti bəni bə kifuu bə bə kə bə Nyə i Jelusalem.

²⁷ A nī kəŋ bə i fə yakadəinj, a num na ŋkəŋ a bə nī kaŋaki lə i fə gia i bə yaka, kəm bə bə bə kəkə Bəju kwati lə bimbəinjsi biə bi gamtiki biŋ'waka bibə a num bi Bəju, yaka bə kələ tə i gamti Bəju bəh biəinj bi mbi wələ biə Nyə kə wi duksi bə yeinj.

²⁸ Ayakadəinj, jəbi wə mih ni kaasi nəm wələ, mih yeinj a kintsu kə bə nī tsu a ki liə alə i kaŋ yi Bəju wə a, mih ka ni dza feinj, mih tsə dzəh i mbeinj wə, ma bukumbeinj yeinjni, ka mih tsə i Sβεεn.

²⁹ Ayaka mih kiəki lə a jəbi wə mih bi dzə i mbeinj mih bi dzə bəh kimbəinjsi ki Klistus i mbeinj num ki jikə.

³⁰ Bwa bə nih bəŋ, mih kwuŋki kaŋ kwuŋni i mbeinj i yeli wi Bah wibukumbeinj Jisəs Klistus bəh i kinjkəŋ ki Kin'waka ki Baiŋni, a mbeinj chīŋni bəh

mih a bukumbeyiñ chiñni i tsâki nalæ i Nyɔ kɔm mih,

³¹ ka mih ni buku i kañ yi bæni bè bɔ kɔ maka bɔ bum i Judea. Bukumbeyiñ tsâki tɔ a bæni bè bɔ kɔ bæ Nyɔ ni bûm nɔm wə mih tsæki i fə i Jelusalem.

³² Nyɔ ka bum, mih ni dzæki i mbeiyiñ wəkɔ ndzəñni, shəm yiyiñ də i mbeiyiñ kintəəñ.

³³ Nyɔ wə wi kɔ Nyɔ wi kimbəiyiñni nûmki bæh mbeiyiñ bæchi. Yi nûm ayaka.

16

Bəbəni

¹ Mih nəñki i fuku i mbeiyiñ jemi yibukumbeyiñ yidəkɔ wə yeli wi kɔ Fwɛbɛ a mbeiyiñ kiə wi. Wi gamtiki nɔm wi Nyɔ i kijuyiñni ki bæni bæ bumni ki Sɛñkɩa wə.

² Jəbi wə wi dzə, mbeiyiñ dzə wi i yeli wi Bah wə i dzəh yi bæni bè bɔ kɔ bæ Nyɔ. Fieñ fidəkɔ kabə num fiə wi nəñki mbeiyiñ gâmti wi yeiyiñ, mbeiyiñ kɩə a wi kɔ wi lansi gamti bæni bəduli, gamti tasi tɔ bæh mih.

³ Mbeiyiñ bəni Blisilia bæh Akpwila i mih. Akɔ bæni num bɔ chiñni buku bɔ i nɔm wi Klistus Jisəs wə.

⁴ Bɔ kɔ num kpi ləkəli bɔ kɔm mih. Akɔ bæni, a kəbi a mih shəñ mih nyaki kiyəñni i bɔ. Bijuyiñni bi bæni bæ bumni bæh bæni bè bɔ kəkə Bəju bæchi nyaki tɔ kiyəñni i bɔ.

⁵ Mbeiyiñ bəni tɔ i kijuyiñni ki bæni bæ bumni bè bɔ juyiñni i bɔ dzu i mih. Mbeiyiñ bəni i Abɛnɛtus nseyiñ wuyiñ wi shəm. Wi nɩ kɔ mi wi ninshiyiñ i kwuni num mi wi Klistus i tumi ki Esia wə.

⁶ Mbeiyiñ bəni tɔ i Meli wə wi kɔ wi nɔm na bæh ŋga i mbeiyiñ kintəəñ.

⁷ Mbeiyiñ bəni i Andulnikus bæh Junias bɔ kɔ bæni mbəñ bæ kwili, buku bɔ nɩ kɔ i juyiñ yi nsəñ mə. A

num bəni bə kiə bə i mbaŋ wi bwa bə ntum bə Jisəs wə. A nŋ yisi jiə bə shəm i Klistus i mih.

⁸ Mbein bəni tə i Ambliyatus wə wi kə nsein wuŋ wi shəm wə buku wi kə bə chinŋi i Bah wə.

⁹ Mbein bəni i Ubanus wə buku bə chinŋi i nəm i Klistus, bəni tə i Stakis wə wi kə nsein wuŋ wi shəm.

¹⁰ Mbein bəni i Ebeles. Akə mi num wi chusi a ŋgaiŋ num ndzəŋ bəh Klistus. Mbein bəni tə i bəni i juŋ yi Alistəbulus wə.

¹¹ Mbein bəni i Helədiən wə wi kə mi wuŋ wi kwili, bəni tə i bəni bə bə kə bə chinŋi i Bah bə num i juŋ yi Nasisus wə.

¹² Mbein bəni tə i Tilfena bəh Tilfəsa. Akə bəkaŋa bə bə nəmki nəm wi Bah. Mbein bəni tə i Besis wə wi kə shəm yiŋ. Akə tə miŋkpaŋa wi nəm, nəm wi Bah na bəh ŋga.

¹³ Mbein bəni i Lufus wə Bah sainbwili wi i num mi wi, bəni tə i nih wi wə wi nŋ fəki bəh mih aka waiŋ wi.

¹⁴ Mbein bəni i Asinklitus bəh i Fligən bəh Emis bəh Batləbas bəh Emas, bəh bwa bə nih bəbukumbein bə bə kə bəh mbein.

¹⁵ Mbein bəni i Filələgus bəh Julia, bəni i Nelius bəh jemi yi. Mbein bəni tə i Olimbəs bəh bəni bə bə kə bə Nyə bə num bəh bə.

¹⁶ Mbein bəni i gwu yimbein, mbein mənŋi yənŋi gwu yimbein ka bəni bə Nyə. Bijunŋi bi bəni bə bumni bə Klistus bichi bəniki i mbein.

Ntəfi wi kaasini

¹⁷ Bwa bə nih bəŋ, mih tsaki mbein a mbein təkniŋi kəm bəni bə bə dzəki bəh kiŋgaali fumsi

mbeinj bəh nlani wə wi nəinjki wə bə nī yisi lani mbeinj yeinj. Mbeinj yōkə gēinj bəmaka bəni.

¹⁸ Mbeinj kīəki a bəmaka bəni nəmki kə num i Bah wibukumbeinj Klistus. Bə nəmki num i kitəə kibə wə. Bə dzəkī ndzaka wi njwəni num wi fwəkyini fwəkyi bəni bə bə kiəkī kə na gia yidəkə.

¹⁹ I liə si bəni bəchi kə num bə wəkə lə kəm mbeinj a mbeinj kə bəni bə bə wəkəkī gia fə yi, mih bə wəkə ndzənjni kəm mbeinj. Ayakalə, mih nənjki a mbeinj fīfiki, mbeinj bīəli num gia yə yi ndzənjki, kāŋa kə kaŋ i gia yichu wə.

²⁰ A baan a twesi Nyə wə wi kə Nyə wi kimbəinjni ni təkə Satan i kuku ma mbeinj təmyi gvu i wi beinj. Mih tsaki a Bah wibukumbeinj Jisəs Klistus chūsi shəm yi yindzənjni i mbeinj.

²¹ Timəti wə buku wi nəmki bənikī dzəkī i mbeinj. Ayaka Lushus bəh Jasən bəh Səsibata bə bə kə bəni mbənj bə kwili bənikī tə i mbeinj.

²² Mih Tətius wə Bəəl dzakakī mih nyaka kinjwakti kələ, bəni tə i mbeinj i yeli wi Bah wə.

²³ Gayus wə mih Bəəl nəki i wi dzu a num wə kijunjni ki bəni bə bumni bəchi fa junjnikī i wi dzu bənikī i mbeinj. Ayaka Elastus wə wi kə mi wi kiba i kwili wələ wə, bəh waijnih wibukumbeinj wə yeli wi kə Kwatus bənikī tə i mbeinj.

²⁴ [Ma Bah wibukumbeinj Jisəs Klistus chūsi shəm yi yindzənjni i mbeinj. Yi nūm ayaka.]*

Kinjəkəsi nūm i Nyə

²⁵ Kinjəkəsi nūm i Nyə. Akə wi wə wi kə i fə a mbeinj nūm bəh ŋga, i biəlikī ntum wi ndzənjni wələ

* **16:24** Binjwakti bikpu biduli biə bə nī yisi nyaka gia yi Nyə yeinj kaŋakī kə kinjka kələ.

mih fukuki. Ntum wi ndzəŋni wələ num wə mih fukuki kəm Jisəs Klistus. Yi nŋ yisi kə gia yi nyumini num bə nyumi a keiŋ na i kikpu wə, ayakalə i liə kə num bə chusi lə yi i bukumbəiŋ.

²⁶ Gia yi nyumini yiwə kə num bə chusi lə. Gia yə bəni bə ntum bə Nyə nŋ nyaka yi fə yi gia baiŋ i bitumi bichi wə. Nyə wə wi kə Nyə wi jəbi wichi kə wi wə wi nŋ dzaka a bə fūku i bitumi bichi ka bə jŋə shəm i wi, wəkə i wi.

²⁷ Kiŋkəksi nŋm jəbi wichi i Nyə wələ wə wi kə Nyə wi mfi bimum, ki tsə dzəh i Jisəs Klistus wə. Yi nŋm ayaka.

**Kinwakti ki Nyɔ Minƙaiŋ Mifian
Chungmboko: Kinwakti ki Nyɔ Minƙaiŋ Mifian (New
Testament+) for Cameroon**

copyright © 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chung (Cung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Dec 2025 from source files dated 1 May 2025

ff8b447d-0e78-5782-840d-48c27035a093